

OCENA DZIAŁALNOŚCI BIBLIOTEK PUBLICZNYCH WARMII i MAZUR

**za rok
2019**

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	3
SIEĆ, ZASOBY, DOSTĘP, INFRASTRUKTURA	6
SIEĆ	6
ZBIORY	9
PRACOWNICY	12
PŁACE	13
INFRASTRUKTURA	13
KOMPUTERYZACJA	14
WYKORZYSTANIE USŁUG, WYDAJNOŚĆ I EFEKTYWNOŚĆ	16
CZYTELNICY	16
AKTYWNOŚĆ I UDOSTĘPNIANIE ZBIORÓW BIBLIOTECZNYCH	19
WYKORZYSTANIE INNYCH USŁUG BIBLIOTECZNYCH	20
POTENCJAŁ I ROZWÓJ	21
USŁUGI SIECIOWE I INTERAKTYWNE	21
PODNOSZENIE KOMPETENCJI PRACOWNIKÓW	24
BIBLIOTEKI JAKO MIEJSCA AKTYWNOŚCI RÓŻNYCH GRUP UŻYTKOWNIKÓW I PARTYCYPACJI SPOŁECZNEJ	25
POZYSKIWANIE ŚRODKÓW POZABUDŻETOWYCH	32

WPROWADZENIE

W 2019 r. z usług 297 bibliotek publicznych i filii województwa warmińsko-mazurskiego korzystało 213 836 osób, tj. 15,00% mieszkańców regionu. Użytkowali oni 4 978 241 jednostek zbiorów i zasięgnęli 550 675 informacji. Statystyczny mieszkaniec skorzystał średnio z 3,49 jednostek ewidencyjnych w ciągu roku i odwiedził bibliotekę ponad 2 razy. Każda jednostka ewidencyjna zbiorów wypożyczona była średnio ponad 1 raz.

Do bibliotek województwa wpłynęło w ciągu roku 174 787 j. ew., a zbiory ogółem liczyły 4 341 222 j. ew.

Wśród celów, które udało się bibliotekom zrealizować w ciągu roku, najczęściej wymieniane były zagadnienia związane z poprawą bądź utrzymaniem wyników czytelnictwa. Cel ten wskazało prawie 34% bibliotek. 14% bibliotek skupiło się na realizacji zamierzeń związanych z modernizacją, estetyzacją lub poprawą infrastruktury, w tym technicznej. Udział w ogólnopolskich inicjatywach (np. „Mała książka – Wielki człowiek”, Noc bibliotek, Narodowe czytanie) wskazało ponad 13% bibliotek. Niecałe 13% bibliotek wymieniło jako główny cel w 2019 r. rozwinięcie oferty kulturalnej i edukacyjnej dla mieszkańców. Prace związane z wdrażaniem automatyzacji procesów bibliotecznych i nowych technologii (w tym budowa katalogów online i automatyzacja procesów wypożyczania) wymieniło niecałe 12% bibliotek. 11% bibliotek szczyści się skutecznym pozyskaniem środków pozabudżetowych w 2019 r. Ponad 9% bibliotek wskazało na zwiększony zakup nowości wydawniczych jako najważniejszy osiągnięty cel w roku 2019. Podobnie 9% placówek jako swój główny cel w 2019 r. wymieniło skuteczną promocję czytelnictwa i budowanie pozytywnego wizerunku w środowisku. Niespełna 6% bibliotek publicznych województwa postawiło w 2019 r. na rozwój różnorodnych form pracy z małymi czytelnikami, seniorami lub innymi wybranymi grupami użytkowników. Podobna grupa bibliotek wskazała aktywności związane z Dyskusyjnymi Klubami Książki w swoim środowisku. Ponad 4% placówek cieszy zorganizowanie spotkań autorskich lub przystąpienie do wojewódzkich konsorcjów udostępniających czytelnikom e-booki. Inne cele wymieniło niecałe 18% bibliotek. Wśród zamierzeń zrealizowanych w 2019 r. przez biblioteki wymienić można m.in.:

- ◆ MBP Giżycko: biblioteka zakończyła projekt „Digitalizacja zasobów kultury Krainy Wielkich Jezior Mazurskich” realizowany z programu Kultura Cyfrowa MKiDN, zrealizowała projekt z Programu Wieloletniego NIEPODLEGŁA – „100 lat niepodległej Polski oczami dzieci, młodzieży i seniorów. Miejska integracja międzypokoleniowa”, zorganizowała konferencję i wydała książkę poświęconą prof. G. Białuńskiemu w pierwszą rocznicę śmierci;
- ◆ GBP w Wilkasach (gmina wiejska Giżycko): ważnym celem jaki placówka osiągnęła w 2019 roku była zmiana siedziby biblioteki i powiększenie jej powierzchni a tym samym miejsca dla czytelników na projekty biblioteczne oraz zajęcia z dziećmi. Warto

tu wspomnieć, że nowa siedziba biblioteki jest przystosowana do potrzeb osób niepełnosprawnych poruszających się na wózku inwalidzkim oraz dla matek z małymi dziećmi, które do tej pory zmuszone były zostawiać wózki przed budynkiem. Obecnie mogą nie tylko wjechać do biblioteki ale również się po niej poruszać, gdyż biblioteka dysponuje podjazdem dla wózków, szerokimi drzwiami, przestronnymi pomieszczeniami. W 2019 roku wprowadzono również nową usługę, która była odpowiedzią na zapotrzebowanie mieszkańców gminy Giżycko. Usługa nazywa się „Podanie na zawołanie” i polega na tym, że bibliotekarze pomagają czytelnikom napisać/przepisać i zredagować napisane przez nich podania, odpowiedzi na pisma urzędowe, podania do GOPS, odwołania od decyzji urzędowych itp. Usługa cieszy się dużym powodzeniem, a bibliotekarze cieszą się dużym zaufaniem czytelników, którzy powierzają im wiele bardzo osobistych spraw;

- ◆ BP Gołdap: najważniejszym celem, jaki osiągnęła placówka w 2019 roku było podjęcie działań związanych z Narodowym Czytaniem, które zostały przeprowadzone w związku z 8 edycją inicjatywy w ośmiu miejscach na terenie powiatu gołdapskiego. W każdej z lokalizacji teksty interpretowało ośmiu lektorów – przedstawiciele władz i instytucji samorządowych oraz organizacji pozarządowych, służby mundurowe, przedstawiciele duchowieństwa, przedstawiciele gminnych jednostek organizacyjnych, reprezentanci sołectw, ludzie pióra i mediów, członkowie lokalnych grup zainteresowań oraz osoby prywatne. Literacką atmosferę w każdym z miejsc dopełnił program artystyczny przygotowany przez przedszkola, uczniów szkół, słuchaczy Gołdapskiego Uniwersytetu Trzeciego Wieku, uczestników Środowiskowego Domu Samopomocy „Słoneczny Dom” w Gołdapi oraz Stowarzyszenia „Głos Puszczy Rominckiej” w Dubeninkach. Kolejny raz organizatorami były biblioteki: Biblioteka Klubu Wojskowego 15. Gołdapskiego Pułku Przeciw-lotniczego, Powiatowa Biblioteka Pedagogiczna w Gołdapi i Biblioteka Publiczna w Gołdapi. W organizację włączyła się również Gminna Biblioteka Publiczna w Baniach Mazurskich. Patronatem honorowym uroczystość objęli Burmistrz Gołdapi oraz Starosta Gołdapski;
- ◆ GBP Kowale Oleckie: dzięki otrzymanej dotacji z programu „Kraszewski. Komputery dla bibliotek 2019” do bibliotek i jej filii w Sokółkach i Stożnem trafiło 5 zestawów komputerowych z oprogramowaniem, 4 roboty edukacyjne Jimu oraz urządzenia peryferyjne. Roboty cieszą się dużym zainteresowaniem dzieci – dzięki tym zajęciom do biblioteki trafiły nawet te, które do tej pory nie zachodziły do niej lub przychodziły sporadycznie;
- ◆ BPG Mrągowo z siedzibą w Kosewie: biblioteka realizowała projekt finansowanego przez Towarzystwo Inicjatyw Twórczych „ę” ze środków Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności w ramach konkursu „Seniorzy w akcji”. W ramach projektu biblioteka w Kosewie prowadziła warsztaty międzypokoleniowe skupione wokół wspomnień i opowiadań mieszkańców związanych z miejscowością pod nazwą „A skąd opowiadania mieszkańców Kosewa”. Zebrane historie zostaną opublikowane

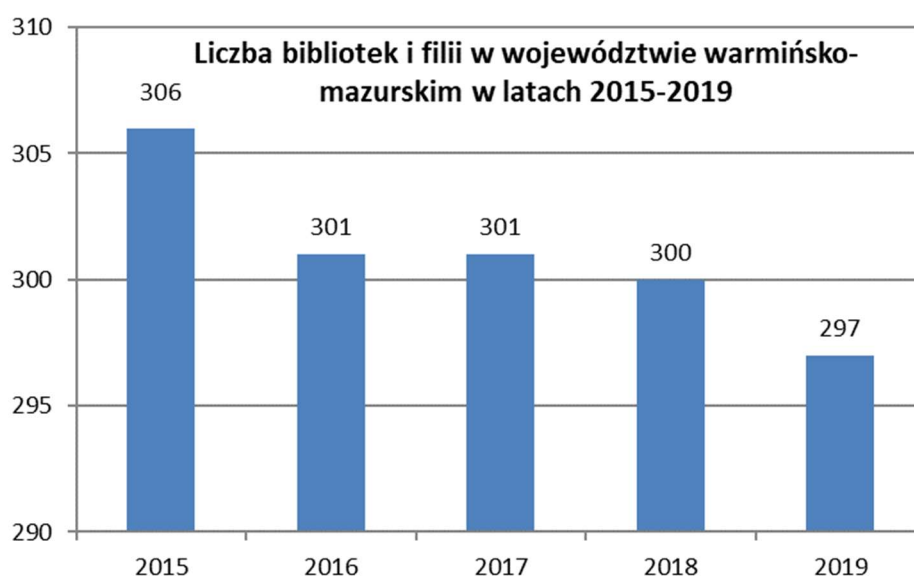
w formie książki i podcastów. Od września 2019 r. odbyło się 5 spotkań prowadzonych przez genealogkę Olę Dybkowską-Grefkowicz oraz poetkę Hannę Szymborską. Zakończenie projektu przewidziano na koniec kwietnia 2020 r.;

- ◆ MBP Nowe Miasto Lubawskie: 13 lutego 2019 r. zostało podpisane porozumienie o współpracy pomiędzy biblioteką i Miejską Instytucją Budżetową „Gurjewski Scentralizowany System Biblioteczny” w Gurjewsku (Obwód Kaliningradzki Federacji Rosyjskiej). Biblioteka została także laureatką konkursu ogłoszonego przez Radę Seniorów Nowego Miasta Lubawskiego – „Miejsce przyjazne seniorom”;
- ◆ MBP Olsztyn: biblioteka realizowała projekt „Piosenka potrzebuje tekstu”, w ramach którego, przedstawione zostały walory artystyczne, społeczne i kulturotwórcze tekstów utworów muzycznych. Zrealizowano trzy spotkania autorskie z muzykami i autorami tekstów: Markiem Piekarczykiem, Bartoszem Krusznickim i Tomaszem Organkiem. Zaproszeni muzycy to osoby, które polskim językiem i słowem posługują się swobodnie i pomysłowo. Miejszem realizacji spotkań była filia Miejskiej Biblioteki Publicznej w Olsztynie – Planeta 11. Z trzech zorganizowanych wydarzeń największy sukces odniosły spotkania z Markiem Piekarczykiem i Tomaszem Organkiem, które zgromadziły wspólnie ok. 380 odbiorców. Dodatkowym atutem spotkań było to, że powyżsi muzycy są też autorami książek, do których treści odnoszono się podczas rozmów;
- ◆ BM Susz: celem na rok 2019 było wdrożenie Legimi jako stałej usługi w bibliotece. Od grudnia 2019 biblioteka dysponuje także czterema czytnikami e-booków. Kolejnym celem było wznowienie po 20 latach spotkań autorskich w bibliotece: zorganizowano dwa spotkania w ciągu roku;
- ◆ GBP Lipowiec (gmina wiejska Szczytno): pozyskano nowe książki od fundacji Zacztyani.org z przeznaczeniem do bookcrossingu, dzięki czemu na terenie całej gminy Szczytno powstały półki z książkami, z których mogą korzystać mieszkańcy miejscowości oddalonych od placówek bibliotecznych;
- ◆ GBP Świątki: biblioteka otrzymała 2 mln zł dofinansowania z Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa Priorytet 2 „Infrastruktura Bibliotek 2016-2020” na budowę nowej siedziby biblioteki. Oficjalne otwarcie nastąpiło 4 lutego 2019 roku. W IX edycji Rankingu Bibliotek ogłoszonego przez Instytut Książki i Rzeczpospolitą, biblioteka w Świątkach zajęła V miejsce w kraju oraz zdobyła tytuł najlepszej biblioteki w woj. warmińsko-mazurskim. W rankingu wzięło udział blisko 760 bibliotek ze wszystkich gmin wiejskich, miejsko-wiejskich oraz miast (z wyłączeniem miast na prawach powiatu).

SIEĆ, ZASOBY, DOSTĘP, INFRASTRUKTURA

SIEĆ

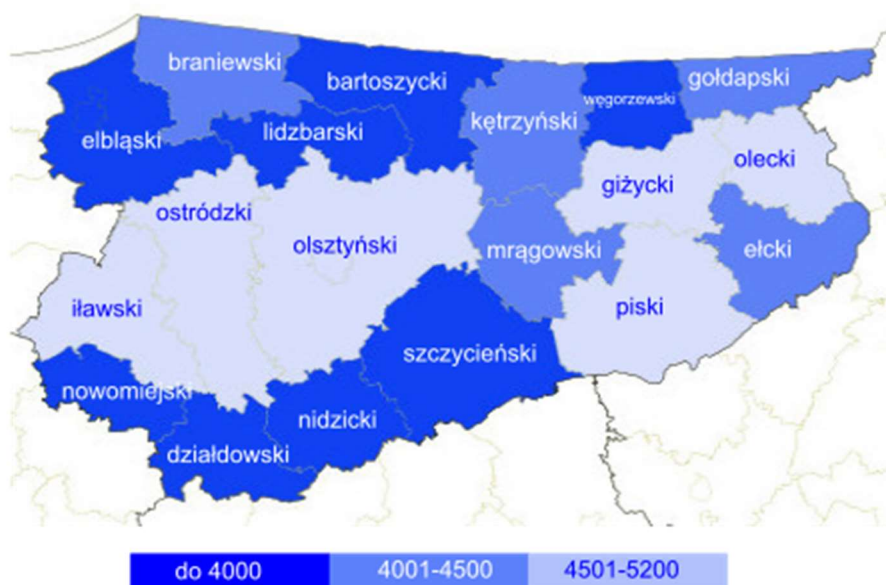
W roku 2019 sieć bibliotek publicznych województwa warmińsko-mazurskiego liczyła 297 placówek (119 bibliotek i 178 filii), z czego 85 zlokalizowanych było w mieście, a 212 na wsi (patrz Tabela 1).

Województwo warmińsko-mazurskie liczyło w 2019 r. 1 425 967 mieszkańców. Na jedną placówkę biblioteczną przypadało¹:

- ◆ do 4000 mieszkańców w 8 powiatach: bartoszyckim, działdowskim, elbląskim, lidzbarskim, nidzickim, nowomiejskim, szczycieńskim, węgorzewskim;
- ◆ między 4001 a 4500 w 5 powiatach: braniewskim, ełckim, gołdapskim, kętrzyńskim, mrągowskim;
- ◆ między 4501 a 5200 w 6 powiatach: giżyckim, iławskim, oleckim, olsztyńskim, ostródzkim, piskim.

¹ Nie uwzględniono największych miast: Olsztyn, Elbląg, Ełk.

Z dniem 30.04.2019 r. zlikwidowano filie biblioteczne w Marwałdzie i Saminie GCKB w Dąbrównie (ze względów ekonomicznych decyzją Rady Gminy).

Filia nr 7 MBP w Olsztynie, która od 1.01.2018 r. była nieczynna, po ubytkowaniu całego księgozbioru w roku 2019 została połączona z położoną w bliskiej lokalizacji Filią nr 11. Powodem podjętego działania były względy ekonomiczne.

Wg stanu na dzień 31.12.2019 r. nieczynnych było 6 placówek:

- ◆ filia w Żabinie GBP w Baniach Mazurskich – nieczynna od 1.10.2013 r. ze względu na lokalizację w złych warunkach w zlikwidowanej Szkole Podstawowej;
- ◆ filie w Hejdyku (zawieszona z dniem 21.08.2015 r.) i Jeżach (zawieszona od 1.07.2016 r.) MGBP w Pieszku – na skutek wypowiedzenia użyczenia pomieszczeń przez szkoły podstawowe w ww. miejscowościach;
- ◆ filie w Jędrzychowie (nieczynna od 7.10.2019 r.) i Goryniu MGBP w Kisielicach (nieczynna od 30.09.2019 r.) – z powodów ekonomicznych;
- ◆ filia w Rogajnach BP w Pasłęku (nieczynna od 1.07.2019 r.) – z powodu zagospodarowania pomieszczeń filii na punkt przedszkolny w budynku szkoły, w której się mieściła.

Nieczynne filie w Jędrzychowie, Goryniu i Rogajnach zlikwidowane zostaną w 2020 r.

Według danych posiadanych przez WBP w Olsztynie wszystkie biblioteki lub instytucje, w strukturze których funkcjonują biblioteki publiczne, posiadają status instytucji kultury.

Wszystkie jednostki administracyjne stopnia gminnego w województwie warmińsko-mazurskim wywiązują się z zadania prowadzenia biblioteki publicznej. W gminie wiejskiej

Łąwa nadal wszystkie placówki mają status równorzędnych bibliotek i działają w strukturze domu kultury. Podobnie jest w gminie wiejskiej Nowe Miasto Lubawskie, gdzie efektem włączenia GBP w Gwiżdzinach do struktur ośrodka kultury w 2014 r. była utrata przez nią statusu biblioteki głównej. Biblioteki i filie samorządowe w tej gminie mają obecnie status równorzędny.

W 37 gminach (+4 w stosunku do roku 2018), co stanowi 32% ogółu jednostek samorządu terytorialnego województwa warmińsko-mazurskiego stopnia gminnego, mieszkańcy obsługiwani są przez instytucje kultury prowadzące w połączonej strukturze działalność domu kultury i biblioteki.

Na terenie województwa działało w 2019 r. 10 filii publiczno-szkolnych i 2 biblioteki publiczno-szpitalne (przy MBP w Biskupcu i MBP w Działdowie).

W roku sprawozdawczym w województwie warmińsko-mazurskim biblioteki publiczne prowadziły 91 punktów bibliotecznych (-14), utworzono 2 punkty, zlikwidowano 16. Nowe punkty często tworzone są w świetlicach wiejskich. W większości przypadków powodem zawieszenia działalności punktów bibliotecznych jest problem ze znalezieniem osoby do ich prowadzenia i brak odpowiedniego lokalu.

Obowiązek ustawowy polegający na konieczności organizowania i prowadzenia **powiatowej biblioteki publicznej** realizowało w 2019 r. 21 powiatów województwa warmińsko-mazurskiego (19 powiatów ziemskich, 2 grodzkie). Były to:

- ◆ biblioteki stopnia powiatowego w miastach grodzkich – 2 (Olsztyn, Elbląg);
- ◆ biblioteki stopnia powiatowego w miastach w powiatach ziemskich – 2 (Ostróda, Kętrzyn);
- ◆ biblioteki, którym zostały powierzone zadania ponadlokalne:
 - miejskie – 11 bibliotek (Bartoszyce, Braniewo, Działdowo, Elbląg², Ełk, Giżycko, Łąwa, Lidzbark Warmiński, Mrągowo, Nowe Miasto Lubawskie, Szczytno);
 - miejsko-gminne – 6 bibliotek (Gołdap, Nidzica, Olecko, Pasłęk³, Ruciane Nida, Węgorzewo).

Powiat olsztyński ziemski realizuje zadania biblioteki powiatowej w formie projektu pod nazwą Wirtualna Powiatowa Biblioteka Publiczna. W ramach powyższego projektu zadania ponadlokalne powierzono 11 bibliotekom powiatu olsztyńskiego ziemskiego.

Powiatowa Biblioteka Publiczna w Ostródzie otrzymała dotację podmiotową w kwocie 79 991 zł (+10 000 zł). Wymiar zatrudnienia na koniec 2019 r. utrzymał się na poziomie poprzedniego roku tj. 1 etat. Powiatowej Bibliotece Publicznej w Kętrzynie przyznano

² W powiecie elbląskim ziemskim dla części powiatu zadania realizuje Biblioteka Elbląska (gmina Tolkmicko, Milejewo, Elbląg, Gronowo Elbląskie, Markusy, Młynary), dla drugiej części zaś Biblioteka Publiczna w Pasłęku (gmina Pasłęk, Rychliki, Godkowo).

³ Patrz: przypis 2.

natomiast ostatecznie dotację w wysokości 216 814 zł (+7315 zł). W bibliotece zatrudniano 3 osoby.

Na realizację zadań biblioteki powiatowej starostwa przekazywały bibliotekom pełniącym tę funkcję kwoty od 7000 zł (powiat nowomiejski) do 70 000 zł (powiat iławski). W 2019 r. wysokość przekazywanych dotacji nie zmieniła się znacznie w porównaniu z rokiem poprzedzającym. Odnotowano zwiększenie przez właściwe starostwa dotacji: o 5000 zł w powiatach braniewskim, gołdapskim i elbląskim, o 2000 zł w iławskim oraz o 1000 złotych w węgorzewskim. Podobnie jak w latach poprzednich kwotę na zadania powiatowe w powiecie działdowskim zwiększono o wskaźnik inflacyjny.

Powiat olsztyński ziemski realizujący zadania biblioteki powiatowej w formie projektu (na mocy Porozumienia z dn. 25.05.2012 r.) pod nazwą Wirtualna Powiatowa Biblioteka Publiczna przekazał 11 samorządom powiatu olsztyńskiego dotacje w kwotach: 3000 zł dla każdej biblioteki gminy wiejskiej oraz 4216 zł dla każdej biblioteki gminy miejsko-wiejskiej – ogółem 39 080 zł.

Otrzymane środki analogicznie jak w latach ubiegłych biblioteki wykorzystywały na płać (46,24%), zakup zbiorów (22,45%), zakup sprzętu komputerowego i oprogramowania (4,99%), działalność kulturalną (w tym na spotkania autorskie i przedstawienia „Teatru przy Stoliku”, szkolenia (1,81%), wyposażenie stanowisk pracy (0,42%) oraz inne (23,70%): delegacje, nagrody, opłaty za prenumeratę czasopism, pocztowe i telefoniczne, łącza internetowe i usługi informatyczne, program MAK+. Część placówek w ramach dotacji na zadania powiatowe zapewniała dostęp do zbiorów elektronicznych bibliotekom z powiatu. W 2019 roku były to: MBP w Bartoszycach, MBP w Giżycku i MBP w Iławie. W sześciu bibliotekach został wyznaczony instruktor ds. obsługi bibliotek (powiaty: giżycki, gołdapski, iławski, lidzbarski, mrągowski, olecki).

ZBIORY

Stan zbiorów bibliotek publicznych województwa warmińsko-mazurskiego na koniec 2019 r. był mniejszy niż w 2018 r. o 50 988 j.ew. i wynosił ogółem 4 341 222 j.ew. (patrz Tabela 2), z tego:

- ◆ wydawnictwa zwarte – 4 035 124 wol. (-68 071 wol. w stosunku do roku 2018),
- ◆ czasopisma poprawne – 51 415 wol. (-982),
- ◆ zbiory specjalne – 254 683 j.ew. (+18 065),
w tym:
 - audiowizualne – 115 769 j.ew. (+4432),
 - dokumenty elektroniczne – 11 536 j.ew. (+746).

Liczba zbiorów bibliotecznych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców wyniosła 3044 j.ew.

Wydatki na zbiory biblioteczne w przeliczeniu na jednego mieszkańca województwa warmińsko-mazurskiego wyniosły średnio 2,63 zł (wzrost o 0,18 zł w stosunku do roku ubiegłego).

Głównym źródłem funduszy na zakup nowości były dotacje organizatorów bibliotek – stanowiły 73,67% (+2,36%) całości zakupu.

Drugim istotnym źródłem finansowania była dotacja MKiDN, którą otrzymały wszystkie biblioteki z województwa w ramach Programu Wieloletniego „Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa” Priorytet 1 – „Zakup nowości wydawniczych do bibliotek” na łączną kwotę 923 737,50 zł. Zakup książek i zbiorów specjalnych z tej kwoty stanowił 24,67% (-1,76% w porównaniu z 2018 r.) ogółu zakupu w województwie. Wkład własny bibliotek zależny był od poziomu zamożności gmin.

Bibliotekarze starali się realizować zakup nowości wydawniczych na poziomie zadowalającym użytkowników, uwzględniając ich potrzeby, które rozpoznawali najczęściej poprzez indywidualną rozmowę z czytelnikiem (76% bibliotek), a także biorąc pod uwagę propozycje z dezyderatów (32%). Źródłami informacji nt. preferencji czytelniczych były również blogi literackie i fora czytelnicze oraz inne źródła internetowe (20%). Niektóre placówki umożliwiły zgłaszanie propozycji zakupu nowości na stronach internetowych bibliotek lub na ich fanpage’ach na Facebooku. Monitorowanie stopnia wykorzystania własnego księgozbioru oraz trendów czytelniczych było również cenną wskazówką dla pracowników bibliotek przy wyborze nowości książkowych. Część placówek (15%) w celu badania potrzeb czytelniczych wykorzystwała ankiety, za pomocą których uzyskała informacje o najpopularniejszych gatunkach literackich oraz stopniu zaspokojenia potrzeb czytelniczych.

Księgozbiory bibliotek (wydawnictwa zwarte i czasopisma oprawne) liczyły łącznie 4 086 539 wol. (-69 053). Struktura księgozbioru ogółu placówek bibliotecznych, przedstawiona w procentach, kształtuje się następująco:

- ◆ literatura piękna dla dorosłych – 41,04% (+0,37)
- ◆ literatura piękna dla dzieci – 25,68% (-0,05%)
- ◆ literatura popularnonaukowa – 33,28% (-0,32%).

Średnio 2,87 wol. (-0,03) księgozbioru miał do dyspozycji w minionym roku w bibliotece publicznej statystyczny mieszkaniec województwa. Natomiast na jednego czytelnika przypadało 20,93 wol. (-0,34).

Ogółem do bibliotek publicznych w 2019 r. wpłynęło 157 403 wol. (+4,44%), w tym 156 382 wol. książek i 1021 wol. czasopism oprawnych. Nabytki w stosunku do stanu księgozbioru w roku 2018 stanowiły 3,79%.

Zakup stanowił 80,83% wszystkich wpływów książek, czyli był o 1,15% wyższy niż w roku 2018. Łącznie w całym województwie w ramach zakupu przybyło 156 382 wol. książek za kwotę 2 933 691 zł.

Wskaźnik zakupu woluminów na 100 mieszkańców w województwie wzrósł w stosunku do roku ubiegłego i wyniósł 9 woluminów.

Stosunkowo wysokie wskaźniki zakupu książek w przeliczeniu na 100 mieszkańców uzyskały Lelkowo (34), Lubomino (27), Jedwabno (23), Banie Mazurskie (21) oraz Świętajno pow. szczycieński (20). Najniższy wskaźnik uzyskały: Elk gmina miejska oraz Biała Piska (4 wol.). W porównaniu z rokiem 2018 wyższy wskaźnik zakupu uzyskano w 46,55% gmin, a niższy w 27,59%.

W 2019 r. zwiększyły się nakłady na zakup księgozbioru: literatury popularnonaukowej (+627 wol.) – 15% zakupu ogółem. Tendencja zwykła widoczna jest także przy zakupie literatury pięknej dla dorosłych (+5920 wol.) – 55% ogółu zakupów oraz zakupu literatury pięknej dla dzieci (+401 wol.), który stanowił 30% ogółu.

Zbiory specjalne

Łącznie we wszystkich bibliotekach publicznych województwa warmińsko-mazurskiego znajduje się 254 683 j. ew. (+18 065) zbiorów specjalnych, co stanowi 5,87% ogółu zbiorów. W 2019 r. do bibliotek publicznych regionu wpłynęło ogółem 17 384 j. ew. zbiorów specjalnych, z czego zakupionych zostało 8208 j. ew. (47,22% wpływów), w tym 6095 j. ew. ze środków organizatora i 1255 j. ew. z dotacji MKiDN.

Znaczna część zbiorów specjalnych w województwie to zbiory bibliotek Olsztyna (63,37%) oraz Elbląga (9,22%). W dalszym ciągu w 29 gminach nie podjęto działań w celu stworzenia kolekcji tego typu zbiorów.

Zasoby zbiorów audiowizualnych na koniec roku 2019 stanowiły 47% ogółu zbiorów specjalnych – wzrosły o 9037 j. ew. (+7,5%) i na koniec roku liczyły 120 726 j. ew. Audiobooki natomiast to ponad 35% zbiorów audiowizualnych (42 537 j. ew.).

W 2019 roku wpłynęło 1343 j. ew. dokumentów elektronicznych. Ogółem w bibliotekach na terenie województwa zgromadzono 11 536 j. ew. dokumentów elektronicznych (4,53% ogółu zbiorów specjalnych w województwie).

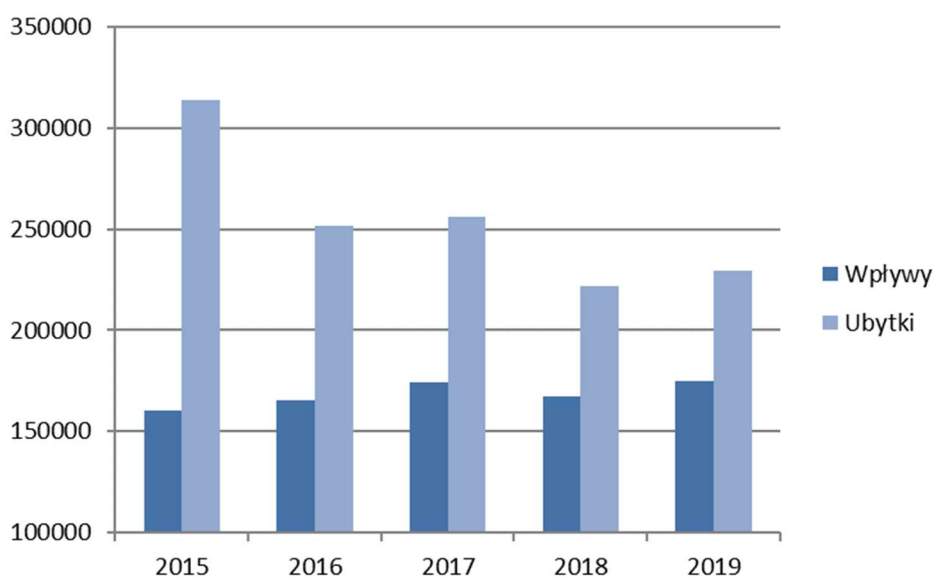
Czasopisma bieżące

W 2018 r. odnotowano spadek liczby czasopism bieżących o 190 w stosunku do 2019 roku. Jest to kolejny rok, w którym obserwowany jest spadek tej danej. Do bibliotek publicznych województwa warmińsko-mazurskiego wpłynęło ogółem 2939 tytułów czasopism bieżących (2,06 w przeliczeniu na 1000 mieszkańców).

Ogółem nakłady na zakup czasopism bieżących w przeliczeniu na 100 mieszkańców w województwie wyniosły 32,50 zł, rosnąc tym samym o 1,09 zł w porównaniu z 2018 r.

Selekcja zbiorów

W 2019 r. ubytkowano ogółem 229 734 j.ew. (+8088). W ramach selekcji usunięto ze zbiorów 176 889 j.ew. (-20 468). Ubytki w stosunku do liczby zbiorów w roku 2018 stanowiły 5,23%. W 15% gmin nie ubytkowano zbiorów.

PRACOWNICY

W bibliotekach publicznych województwa warmińsko-mazurskiego w 2019 r. zatrudniano na stanowiskach merytorycznych 698 osób (+3 w porównaniu do roku 2018), (patrz Tabela 5), z czego 631 osób na stanowiskach bibliotekarskich na 576,72 etatu przeliczeniowego (+10,62). Pracownicy z kwalifikacjami bibliotekarskimi stanowili 74,79% ogółu pracowników zatrudnionych na stanowiskach bibliotekarskich, tj. o 2,19% mniej w stosunku do roku ubiegłego.

W 2019 r. średnio w skali roku na jednego pracownika na stanowisku bibliotekarskim przypadało 309 czytelników oraz 7889 wypożyczeń.

W 2019 r. pracowników etatowych wspierali:

- ◆ stażysci (38 bibliotek): wspieranie pracy bibliotekarzy z ramienia m.in. powiatowych urzędów pracy, fundacji, funduszy europejskich, projektów (np. MGBP Biała Piska,

MBP Działdowo, Biblioteka Elbląska, GBP, Kalinowo, OK Miłki, BCliK Stare Juchy, GBP Lipowiec – gmina wiejska Szczytno).

- ◆ pracownicy w ramach prac interwencyjnych lub prac społecznie użytecznych (12 bibliotek): wykonywali prace porządkowe, pomagali w pracach merytorycznych, prowadzeniu punktów bibliotecznych (np. GBP Komorowo Żuławskie, GBiCK Górowo Iławeckie, GBP Łukta, GBP Prostki, GBP Wielbark).
- ◆ praktykanci (17 bibliotek): m. in. wspierali bibliotekarzy w działalności merytorycznej np. ubytkowaniu zbiorów (GBP Galiny, gmina wiejska Bartoszyce), tłumaczeniu dokumentów projektowych (MGBP Biała Piska), pomoc w procesach konserwacji zbiorów (Biblioteka Elbląska), pomoc informatyczna (MBP Morąg), przygotowywanie projektów plakatów i pomoc w organizacji imprez (CBK Powiatu Kętrzyńskiego).
- ◆ wolontariusze (20 bibliotek). Szerzej o wsparciu wolontariuszy w dziale „Biblioteki jako miejsca aktywności różnych grup użytkowników i partycypacji społecznej” na s. 25.

PŁACE

W 2019 r. biblioteki publiczne wydatkowały na płace 34 417 034 zł, co stanowiło 61% ogólnego budżetu bibliotek.

Średnia płaca bibliotekarska w województwie wynosiła 3315 zł brutto (+128 zł). Ze statystyk wynika, że istniała duża rozpiętość płacowa pomiędzy poszczególnymi bibliotekami: w 10 bibliotekach średnia płaca wynosiła poniżej 2600 zł, w 37 bibliotekach – powyżej 3500 zł.

INFRASTRUKTURA

Na 1000 mieszkańców województwa warmińsko-mazurskiego w 2019 r., tak samo jak w latach poprzednich, przypadało:

- ◆ 31 m² powierzchni użytkowej,
- ◆ 4 miejsca w czytelni.

W 2019 roku 4 biblioteki realizowały projekty związane z poprawą warunków lokalowych, finansowane z Programu Wieloletniego Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa Priorytet 2 „Infrastruktura Bibliotek 2016-2020”:

- ◆ GBP w Świątkach – budowa nowej siedziby, którą oficjalnie otwarto 4.02.2019 r.
- ◆ MBP w Bartoszczach,
- ◆ BPG Ełk,
- ◆ MBP w Morągu.

Z otrzymanego dofinansowania z tego źródła zrezygnowała MGBP w Białej Piskiej, natomiast MGBP w Orzyszu zrealizuje inwestycję w 2020 r.

Biblioteka Elbląska im. Cypriana Norwida zakończyła realizację projektu infrastrukturalnego „Adaptacja Biblioteki Elbląskiej – obiektu dziedzictwa kulturowego o potencjale turystycznym – ETAP I”. Projekt dofinansowany był ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020. Biblioteka Elbląska realizowała także projekt infrastrukturalny „Utworzenie nowoczesnego centrum historyczno-regionalnego Regioteka” ze środków MKiDN (program „Infrastruktura kultury”).

Zakończono także realizację projektu „Remont i adaptacja pomieszczeń świetlicy wiejskiej w Prątnicy na Bibliotekę Publiczną Gminy Lubawa wraz z jej modernizacją” dofinansowanego z Programu Rozwoju Obszarów wiejskich na lata 2014-2020.

Projekty infrastrukturalne zrealizowano także z innych środków, w tym środków organizatorów bibliotek (9 placówek): filia w szpitalu MBP Biskupiec, filia w Petrykozach B-CK Gminy Działdowo, GBP Wilkasy, biblioteka w Ząbrowie GOK Iława, filia w Pisanicy GBP Kalinowo, MGBP Kisielice, MGBP Lidzbark, filia w Wilczkowie GBP Lubomino, GCKiB Płońsk.

Prace remontowe w węższym zakresie wykonano w 20 bibliotekach.

W ciągu roku nowe lokale zyskały następujące placówki: GBP w Świątkach, filia w Petrykozach B-CK Gminy Działdowo, GBP w Wilkasach (gmina wiejska Giżycko), filia w Prątnicy BPG Lubawa, filia w Dąbrówce MGBP w Orzyszu, MBP w Pasymiu, GBP w Purdzie, filia w Olszynie GBP w Lipowcu (gmina wiejska Szczytno).

Zmieniła się lokalizacja filii w Brzydowie GCKB w Samborowie (gmina wiejska Ostróda) i działa ona obecnie w Smykówku.

KOMPUTERYZACJA

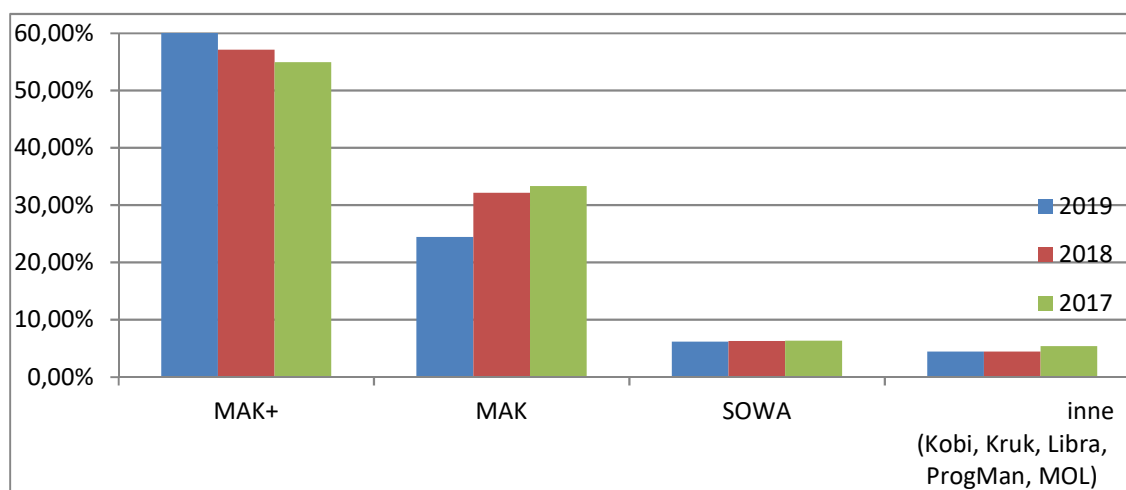
W 2019 r. na 297 placówek bibliotecznych w województwie warmińsko-mazurskim 289 użytkowało komputery (ponad 97%). W każdej gminie województwa mieszkańcy mieli do dyspozycji przynajmniej jedną skomputeryzowaną bibliotekę (patrz Tabela 6).

Biblioteki i filie użytkowały ogółem 2575 komputerów, z czego prawie 5% to sprzęt zakupiony w 2019 r. Średnio na jedną placówkę w województwie warmińsko-mazurskim przypadało prawie 9 komputerów.

Większość komputerów była udostępniana czytelnikom: 1590 (61,75%). Z tego publicznie dostępnych stanowisk komputerowych podłączonych do Internetu było 1570 (98,74%). Na 297 bibliotek i filii 282 (94,95%) umożliwiało mieszkańcom korzystanie z Internetu. Wskaźnik obrazujący średnią liczbę publicznie dostępnych stanowisk komputerowych z dostępem do Internetu w przeliczeniu na 1000 mieszkańców wynosił 1.

Na koniec 2019 r. biblioteki z 91 gmin z województwa warmińsko-mazurskiego (78% ogółu) posiadały własną stronę internetową lub witrynę tworzoną w technologii bloga, za pomocą których np. informowały o swoich działaniach, umieszczały elektroniczne formularze do składania dezyderatów czy udostępniały możliwość korzystania z interaktywnych usług informacyjnych (np. komunikatory, czat). Systematycznie wzrasta liczba bibliotek, które prowadziły strony na portalach społecznościowych – na koniec 2019 roku było ich 94 (prawie 79%). Blogi o różnych aspektach związanych z pracą bibliotekarza prowadziły m.in. Biblioteka Elbląska (o zabytkowych zbiorach), MBP w Giżycku (o działalności Młodzieżowego Dyskusyjnego Klubu Książki), MBP w Ostródzie (o kulturze) czy jedenaście Filii MBP w Olsztynie. WBP w Olsztynie prowadzi 5 blogów tematycznych, m.in. poświęcone bibliotekom, czytelnictwu i książkom⁴ czy bibliografii i zawodowi bibliografa⁵.

Na 119 bibliotek w województwie warmińsko-mazurskim 113 wykorzystywało w swojej pracy programy biblioteczne, a 108 bibliotek ze 105 gmin udostępniało katalog on-line. Zdecydowana większość placówek użytkowała program biblioteczny MAK+ (70) oraz MAK (31), co stanowi niecałe 90%.

Katalogi zawierające 100% zbiorów udostępnia 70 bibliotek, a 12 placówek – katalogi zawierające opisy co najmniej 90% zbiorów. Liczba bibliotek, które udostępniają katalogi szczytkowe, zawierające opisy mniej niż 50% zbiorów, wyniosła 8. Liczba bibliotek, które opracowywały zbiory komputerowo, ale nie udostępniały swoich katalogów on-line,

⁴ okiempiatki.blogspot.com, zokienstaregoratusza.blogspot.com, regionregion.blogspot.com, coczyta-cwbp.blogspot.com

⁵ przydatnebibliografowi.blogspot.com

wyniosła 5. W całym województwie na koniec 2019 r. 6 placówek nie użytkowało żadnego bibliotecznego programu komputerowego, z czego 4 zaplanowały rozpoczęcie prac nad katalogiem on-line w 2020 r. Jako przyczynę w opóźnieniu lub w nie podjęciu prac placówki wskazują na brak odpowiedniego sprzętu komputerowego oraz ograniczone fundusze na jego zakup wraz z odpowiednim oprogramowaniem.

W województwie warmińsko-mazurskim w 2019 r. tworzone były 4 biblioteki cyfrowe: Elbląska Biblioteka Cyfrowa, Iławska Biblioteka Cyfrowa, Giżyckie Archiwum Cyfrowe oraz Warmińsko-Mazurska Biblioteka Cyfrowa (szerzej o bibliotekach cyfrowych na s. 21).

Ogólnie w województwie warmińsko-mazurskim budżet na automatyzację wyniósł 414 686 zł (+14 528 zł w porównaniu z 2018 r.) i stanowił 0,74% całego budżetu wykonanego w 2019 r. Ze wszystkich bibliotek i filii 58 placówek zakupiło co najmniej 1 zestaw komputerowy. Ogólnie w województwie warmińsko-mazurskim w 201 r. zakupione zostały 124 zestawy komputerowe – to mniej o 30 w porównaniu do 2018 r. Ograniczone środki na podstawową działalność oraz niska skuteczność w pozyskiwaniu środków pozabudżetowych z programów dotacyjnych takich jak „Kraszewski. Komputery dla bibliotek” wpływa na systematyczny spadek liczby zakupionego sprzętu do bibliotek publicznych w naszym województwie.

WYKORZYSTANIE USŁUG, WYDAJNOŚĆ I EFEKTYWNOŚĆ

CZYTELNICY

W 2019 r. 13,70% (+0,05%) mieszkańców województwa warmińsko-mazurskiego zarejestrowało się w bibliotekach publicznych, aby wypożyczać zbiory. Oznacza to, że w badanym okresie co 7 mieszkańców województwa był czytelnikiem bibliotek publicznych. W 35 (+1) gminach województwa procent czytelników przekraczał średnią wojewódzką, w tym najwyższy wskaźnik (powyżej 20%) odnotowano w 3 gminach miejskich: Nowe Miasto Lubawskie, Działdowo i Olsztyn (teren działania biblioteki miejskiej oraz WBP), w 3 gminach wiejskich: Jedwabno, Nowe Miasto Lubawskie i Lubomino oraz w gminie miejsko-wiejskiej Mikołajki. 81 (-1) gmin ma wskaźnik poniżej średniej wojewódzkiej, w tym 7 (+2) (Kurzętnik, gmina wiejska Kętrzyn, gmina wiejska Bartoszyce, Świątajno pow. olecki, Purda, Grunwald oraz Sępólno) poniżej 5% (patrz Tabela 3). Minimalny wskaźnik w skali województwa wyniósł 2,72% (GBP w Kurzętniku), natomiast maksymalny 23,90% (MBP w Nowym Mieście Lubawskim).

W 2019 r. w województwie warmińsko-mazurskim zanotowano wzrost wskaźnika aktywności czytelniczej mieszkańców o 0,05% w stosunku do roku poprzedniego – po raz pierwszy od kilku lat zatrzymała się tendencja spadkowa. Jego wzrost odnotowały biblioteki w 67 gminach, z kolei spadek w 48. Największą liczbę nowych czytelników w roku sprawozdawczym w gminie miejskiej zarejestrowała MBP w Ełku (+720), miejsko-wiejskiej MGBP w Lidzbarku (+254), natomiast w wiejskiej GBP w Barcianach (+109). Jednym z najbardziej istotnych powodów spadku wskaźnika wskazanych przez bibliotekarzy było czasowe wyłączenie bibliotek z obsługi przez część roku z powodu modernizacji siedzib lub ich zmiany. Biblioteki, które zanotowały wzrost wskaźnika czytelnictwa wskazują na odpowiedni zakup nowości wydawniczych (np. MBP w Działdowie, GBP w Barcianach) lub włączały się do ogólnopolskich akcji m.in. „Mała książka – wielki człowiek” (np. MBP w Olsztynie, MBP w Iławie, MBP w Pasymiu, MBP w Braniewie) lub Dyskusyjne Kluby Książek (MBP w Morągu, GBP w Zalewie). (patrz Tabela 3).

Czynnikiem, który od lat ma znaczny wpływ na wysoki wskaźnik aktywności czytelniczej mieszkańców, jest liczba filii oraz punktów bibliotecznych w gminach. W ponad 80% gmin, które osiągnęły wskaźnik wyższy od średniej wojewódzkiej, biblioteka główna wsparta jest co najmniej jedną filią lub punktem bibliotecznym.

Nie zawsze liczba użytkowników biblioteki jest równa liczbie jej czytelników. Biblioteki publiczne, oprócz czytelników, czyli użytkowników aktywnie wypożyczających, rejestrują również osoby, które nie korzystają ze zbiorów, jednak są odbiorcami innych usług oferowanych przez placówkę, np. korzystają ze sprzętu komputerowego czy uczestniczą w organizowanych przez nią imprezach. Grupa użytkowników zarejestrowanych w bibliotekach publicznych województwa warmińsko-mazurskiego w 2019 r. wyniosła 213 836 (-1268 w stosunku do roku ubiegłego) i stanowiła 15,00% ogółu mieszkańców.

Podobnie jak w latach ubiegłych w gminach, w których mieszkańcy obsługiwani są przez instytucje kultury prowadzące działalność w połączonej strukturze domu kultury i biblioteki, aktywność czytelnicza jest niższa o 1,4% w stosunku do bibliotek pracujących jako samodzielne instytucje.

Biorąc pod uwagę kryterium metrykalne, wzrost aktywności czytelniczej zanotowano w trzech grupach wiekowych: do 5 lat (+41,74%), powyżej 60 lat (+5,66%) oraz 45-60 lat (0,95%).

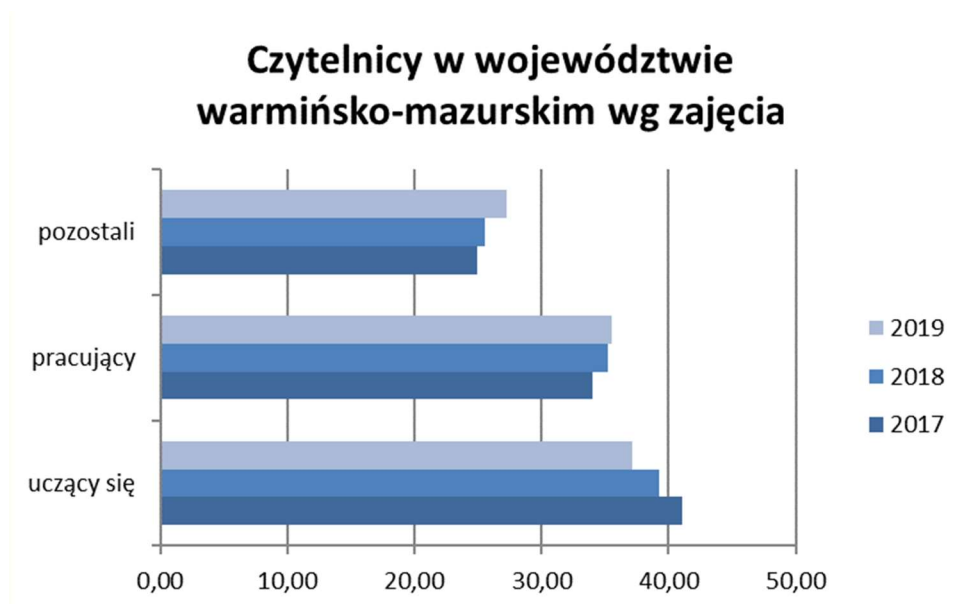
Druga ww. grupa wiekowa od kilku lat notuje sukcesywny wzrost, który jest z pewnością wynikiem bogatej oferty bibliotek oraz realizowanych przez nie programów dedykowanych specjalnie dla nich. Wpływ na to mają zapewne również zmiany w strukturze demograficznej, w której w ogólnym trendzie spadkowym liczebności populacji przyrost dotyczy tych grup wiekowych. Grupa wiekowa do 5 lat drugi rok z rzędu zanotowała wzrost w stosunku do poprzedniego roku – więcej aż o 2947 młodych czytelników. 87 bibliotek

wyказuje wzrost tego wskaźnika, z czego połowa to biblioteki gmin wiejskich. Najwyższy wzrost (od 273 do 102 osób) zanotowały gminy miejskie: Kętrzyn, Olsztyn, Elbląg, Braniewo, Mrągowo oraz gmina miejsko-wiejska Węgorzewo. Wzrost liczby najmłodszych czytelników wynika z faktu, że już drugi rok biblioteki w województwie warmińsko-mazurskim przyłączyły się do akcji „Mała książka – wielki człowiek”, w której udział nie wiązał się z poniesieniem dodatkowych kosztów w postaci wkładu własnego przez instytucje. W grupie 45-60 lat w 2017 r. wskaźnik czytelnictwa miał tendencję wzrostową, w 2018 roku spadł o 2,22%, natomiast w roku sprawozdawczym odnotował wzrost o niespełna 1%. Najwyższy wzrost odnotowały gminy miejskie: Ełk, Olsztyn, Mrągowo, Kętrzyn, Elbląg oraz gminy miejsko-wiejskie: Lidzbark, Morąg, Korsze i Nidzica.

Spadki czytelnictwa zanotowano wśród osób w wieku 25-44 lata (-2,00%), 20-24 (-12,36%) i 16-19 (-8,14%). 13-15 (3,30%), 6-12 (2,88%).

Wśród ogólnej liczby czytelników kolejny rok największą grupę stanowią dzieci i młodzież⁶: niecałe 27% to osoby w wieku 13-15 lat, ponad 20% to osoby w wieku 6-12 lat, niespełna 16% to młodzież w wieku 16-19 lat.

Podział czytelników ze względu na rodzaj zajęcia (wykres poniżej) potwierdza, że wciąż najczęstszą motywacją do sięgania po książkę i korzystania z biblioteki pozostaje edukacja, choć udział osób uczących się wśród wszystkich czytelników kolejny rok maleje. Jedną z przyczyn może być wzrost popularności e-boków, który potwierdzają bibliotekarze. Studenci oraz osoby podnoszące kwalifikacje zawodowe to grupa najczęściej korzystająca z usług takich jak Academia czy Ibuk Libra.

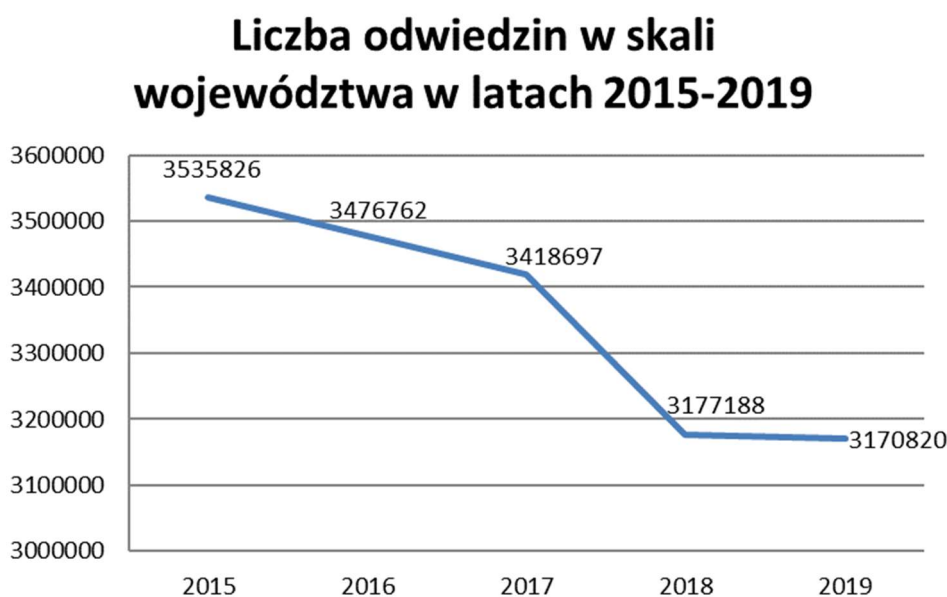

⁶ Wartość wskaźników skorygowano, biorąc pod uwagę różnicę w liczbie przedziałów w poszczególnych kategoriach wiekowych. Np. w kategorii 16-19 lat są tylko 3 przedziały, w kategorii 25-44 lata aż 19. Wobec tego dokonano przeliczenia wartości % dla jednego przedziału w obrębie danej kategorii wiekowej i ponownie obliczono % czytelników, korygując tym samym nierówności pomiędzy kategoriami.

W 2019 r. średni koszt roczny poniesiony przez bibliotekę na użytkownika wyniósł 261 zł (+6 zł w stosunku do roku 2018).

AKTYWNOŚĆ I UDOSTĘPNIANIE ZBIORÓW BIBLIOTECZNYCH

Liczba odwiedzin zmniejszyła się w skali województwa w ciągu roku – wynik obniżył się w stosunku do roku ubiegłego o 0,20% (-6368).

Podobnie jak w roku ubiegłym statystyczny mieszkaniec województwa odwiedził fizycznie bibliotekę ponad 2 razy w roku, natomiast ponad 6 razy skorzystał ze strony internetowej placówki.

Największą liczbę odwiedzin fizycznych w stosunku do liczby mieszkańców odnotowały gmina wiejska w Świątkach – statystyczny mieszkaniec tej gminy odwiedził bibliotekę ponad 8 razy w roku, a biblioteka zanotowała również największy w województwie wzrost tego wskaźnika (+3,80). Wynika to z faktu otwarcia biblioteki w nowowynbudowanym obiekcie, który daje mieszkańcom duże możliwości jako miejsce spotkań i różnego rodzaju zajęć. Wysoki wskaźnik odnotowały także gmina miejsko-wiejska w Tolkmicku – mieszkańcy odwiedzili bibliotekę ponad 6 razy w roku oraz gminy wiejskie Lubomino i Świętajno (powiat szczycieński) – ponad 5 razy w roku (patrz Tabela 4).

Po raz pierwszy od kilku lat zanotowano wzrost wskaźników wykorzystania zbiorów. W 2019 r. czytelnicy skorzystali z 4 978 241 j.ew. zbiorów fizycznych, czyli o 0,10% wyższy

w stosunku do roku 2018. Średnio każdy zbiór był wykorzystany w ciągu roku 3,49 razy. Wypożyczenia zbiorów na zewnątrz w roku sprawozdawczym w skali województwa wynosiły 4 049 387 (+2,16%). Już kolejny rok największą liczbę wypożyczeń na zewnątrz w przeliczeniu na mieszkańca, przy średniej wojewódzkiej 2,84 odnotowano w gminach: Jedwabno (7,83), Lubomino (6,82), Górowo Iławeckie – gmina miejska (5,79).

O 4,14% w stosunku do roku 2018 w skali województwa wzrosło wykorzystanie zbiorów na miejscu w bibliotece i wyniosło 928 854 udostępnień. Ta forma korzystania z księgozbioru stanowi niecałe 19% wszystkich wypożyczeń zbiorów. W statystycznej placówce wypożyczono 13 634 j.ew. na zewnątrz i ponad 3127 j.ew. na miejscu (patrz Tabela 4).

Mieszkańcy 86 gmin (74% z ogólnej liczby w województwie) mogą korzystać z oferty zbiorów specjalnych w swoich bibliotekach. Największy wzrost wypożyczeń tego typu zbiorów w porównaniu do roku ubiegłego zanotowała MBP w Ostródzie, MBP w Działdowie, MBP w Morągu i BM w Mrągowie. Największą liczbę wypożyczeń zarejestrowano w Olsztynie: 127 510 j.ew. – wskaźnik ten dla stolicy regionu nadal stanowi ponad połowę ogółu wypożyczeń zbiorów specjalnych na terenie województwa (51,61%).

WYKORZYSTANIE INNYCH USŁUG BIBLIOTECZNYCH

W imprezach bibliotecznych przygotowanych przez biblioteki dla społeczności lokalnej wzięło udział 317 189 (-291) mieszkańców, a w szkoleniach dla użytkowników – 29 357 (-5021). Placówki z warmińsko-mazurskiego organizowały również inne formy szkoleniowe i zajęcia edukacyjne – z tą ofertą dotarły do 157 512 (+6392) osób (patrz Tabela 7).

POTENCJAŁ I ROZWÓJ

USŁUGI SIECIOWE I INTERAKTYWNE

W związku z faktem, że poziom dostosowania oferty bibliotecznej do oczekiwań mieszkańców jest jednym z głównych determinantów liczby użytkowników, bibliotekarze cały czas starają się dopasowywać ją do aktualnych potrzeb i wymagań mieszkańców, m.in. w zakresie usług sieciowych i interaktywnych.

I-buki dla bibliotek

W 2019 roku Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Olsztynie po raz siódmy koordynowała konsorcjum ibuków IBUK Libra, w skład którego weszło 29 bibliotek, w tym 5 gminnych, 10 miejsko-gminnych i 13 miejskich. Wykupiony wspólnie przez biblioteki dostęp do 673 (-87) publikacji był możliwy od 1 lutego 2019 r. Ich użytkownicy mogli korzystać głównie z publikacji naukowych i popularnonaukowych, dedykowanych przede wszystkim studentom, oraz niewielkiej liczby pozycji beletrystycznych i literatury dziecięcej.

Korzystając z oferty Wydawnictwa Naukowego PWN, WBP w Olsztynie zapewniła użytkownikom z dysfunkcją wzroku dostęp do książki cyfrowej na platformie libralight.pwn.pl – czytelnicy mogli korzystać z ok. 1265 tytułów książek dostępnych online w formatach EPUB i MP3.

W związku z pozytywnym efektem pilotażowych projektów dotyczących udostępniania Legimi w bibliotekach publicznych województwa, WBP w Olsztynie zdecydowała o zawiązaniu w 2019 r. kolejnego konsorcjum bibliotek udostępniających e-booki. Od tego roku mieszkańcy 25 gmin województwa warmińsko-mazurskiego uzyskali nieograniczony dostęp do ponad 60 tysięcy e-booków, audiobooków i synchrobooków z najnowszej literatury beletrystycznej za pomocą aplikacji Legimi.

Biblioteki cyfrowe

W województwie warmińsko-mazurskim w 2019 roku tworzone były następujące biblioteki cyfrowe:

- ◆ **Elbląska Biblioteka Cyfrowa (EBC)**, działająca od 2008 r., której zdigitalizowany księgozbiór wpisany jest do Narodowego Zasobu Bibliotecznego. Zawiera on elektroniczne wersje inkunabułów, rękopisów i starodruków, grafik, zbiorów

kartograficznych, czasopism, XIX wiecznych książek nowożytnych oraz wystaw prezentujących kolekcje z zasobów Biblioteki Elbląskiej – na koniec 2019 r. liczył 67 422 publikacji (+864). Kolekcję udostępnianą w sieci uzupełnia Elbląski Wortal Historyczny – jest to baza gromadząca artykuły z opracowaniami publikacji z biblioteki cyfrowej, a także prace specjalistów i pasjonatów historii dotyczące osób, miejsc i zdarzeń mających związek z historią Elbląga, pisanych przez specjalistów i pasjonatów historii. W roku sprawozdawczym odnotowano 52 911 odwiedzin w EBC oraz 4935 w Elbląskim Wortalu Historycznym.

- ◆ **Iławska Biblioteka Cyfrowa (IBC)** od 2008 r. prezentuje materiały cyfrowe dotyczące powiatu iławskiego w ramach trzech kolekcji tematycznych: artykuły z czasopism ogólnokrajowych (cyfrowe kopie artykułów z czasopism krajowych dotyczących powiatu iławskiego), artykuły z czasopism regionalnych (cyfrowe kopie artykułów z czasopism regionalnych opublikowane po 2006 roku) oraz regionalia (cyfrowe wersje książek, zbiorów kartograficznych, dokumentów życia społecznego i regionalne wydawnictwa ciągłe wydane po 1945 roku obejmujące wszystkie dziedziny i aspekty życia społeczno-kulturalnego powiatu iławskiego). W 2019 r. z powodu poważnej awarii serwera IBC nie była dostępna dla czytelników przez kilka miesięcy. W czasie jej działania odwiedziło ją natomiast 791 215 użytkowników i wyświetlono 194 publikacje. MBP w Iławie od 2015 r. kontynuuje prace nad Iławską Kroniką Cyfrową. Jej celem jest prezentacja w Internecie kulturowego dziedzictwa Iławy i jej regionu, wspieranie działalności dydaktycznej i edukacyjnej oraz publikowanie naukowego dorobku regionu. W formie zdigitalizowanej prezentowane są zbiory fotografii, wspomnienia, nagrane relacje oraz dokumenty życia społecznego. Ogółem na koniec 2019 r. Iławska Kronika Cyfrowa odnotowała 76 248 odwiedzin i 92 651 wyświetlonych publikacji.
- ◆ **Warmińsko-Mazurska Biblioteka Cyfrowa (WMBC)** utworzona została w 2015 r. przez Wojewódzką Bibliotekę Publiczną w Olsztynie. Za jej pośrednictwem w sieci prezentowane są książki, czasopisma, fotografie, pocztówki, mapy, druki ulotne ze zbiorów przede wszystkim WBP w Olsztynie, Biblioteki UWM w Olsztynie oraz innych placówek z regionu. Materiały są w większości tematycznie związane z Warmią i Mazurami, jednak nie ograniczają się wyłącznie do tego regionu – zawierają one zbiory od współczesnych do tych sięgających XVI wieku. W 2019 r. kontynuowano współpracę z Uniwersytetem Warmińsko-Mazurskim w ramach rozbudowy sieci partnerskiej (klastr), m.in. przy opracowywaniu dokumentacji klastra wynikającej z wprowadzonych zapisów prawnych RODO oraz przy digitalizacji mapy „Allenstein” z 1914 r. W ramach dotychczasowej współpracy z członkami klastra prowadzono konsultacje z MBP w Działdowie, BM w Mrągowie i MBP w Ostródzie. Zakupione w 2017 r. mobilne stanowisko do digitalizacji (laptop, skaner A3 – model do książek trudnorozwieralnych, dysk przenośny do archiwizacji przejściowej, oprogramowanie

OCR Fine Reader 14) w 2019 r. wypożyczono MBP w Mrągowie, MBP w Lidzbarku Warmińskim oraz wykorzystywany był w WBP. na koniec 2019 r. kolekcja liczyła 11 689 publikacji on-line. Zarejestrowano 11 347 osób odwiedzających WMBC i 178 059 wyświetleń. Dużą popularnością wśród użytkowników cieszyły się fotografie regionalne i czasopisma.

- ◆ **Giżyckie Archiwum Cyfrowe (GAC)** stworzone przez MBP w Giżycku, które działa od kwietnia 2017 r. Podstawowym zadaniem GAC jest digitalizacja, opracowanie i udostępnienie w Internecie cyfrowych kopii materiałów archiwalnych związanych z przeszłością regionu giżyckiego. Z końcem 2019 r. kolekcja zawierała 16 831 materiałów zdigitalizowanych, odnotowano 4570 wejść, 62 288 odsłon oraz 41 032 odsłon unikalnych.

Otwarty System Archiwizacji

W 2011 roku w ramach projektu Fundacji Ośrodka Karta powstało Cyfrowe Archiwum Tradycji Lokalnej, które w minionym roku przekształcono w Otwarty System Archiwizacji (OSA). System ten od 1 lutego 2020 roku jest zarządzany i rozwijany przez Centrum Archiwistyki Społecznej – instytucję kultury, współprowadzoną przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz Fundację Ośrodka KARTA. OSA to darmowa aplikacja do wyszukiwania, opisywania oraz udostępniania zbiorów archiwalnych, stworzona z myślą o archiwach społecznych. Trzy biblioteki z województwa warmińsko-mazurskiego (MBP w Bartoszych, MBP w Braniewie, MBP w Morągu) w 2019 r. digitalizowały i upowszechniały na stronie internetowej <https://osa.archiwa.org> materiały historyczne dotyczące obszaru swojego działania. Kolekcje bibliotek z regionu zawierają 2214 dokumentów (m.in. fotografie, dokumenty osobiste, pamiętki, kroniki).

Academica

W 2019 r. w 18 bibliotekach (+1) w województwie warmińsko-mazurskim (GCKB w Dobrym Mieście, BP w Dywitach, MBP w Działdowie, Bibliotece Elbląskiej, MGBP w Korszach, MBP w Lidzbarku Warmińskim, GBP w Małdytach, BP w Miłkach, MBP w Morągu, BM w Mrągowie, MGBP w Nidzicy, MPBP w Olecku, PBMG w Ornecie, PBP w Ostródzie, MGBP w Pisz, MBP w Szczytnie, BPMG w Tolkmicku oraz WBP w Olsztynie) udostępniano użytkownikom pełnotekstową bazę Academica obejmującą zbiór ponad 2 mln dokumentów z zasobów cyfrowych Biblioteki Narodowej.

Kursy e-learningowe

Wybrane biblioteki z Warmii i Mazur umożliwiały swoim użytkownikom dostęp do kursów e-learningowych, nierzadko dzięki uczestniczeniu w ogólnopolskich inicjatywach.

Interaktywną naukę języków obcych miało w swojej ofercie 4 biblioteki – był to głównie język angielski, ale także niemiecki, hiszpański, francuski czy włoski, a ich uczestnikami były przeważnie dzieci w wieku przedszkolnym oraz szkolnym.

Podnoszenie kompetencji bibliotekarzy on-line oferowała kolejny rok z rzędu Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Olsztynie. Wygodna forma szkoleniowa, niwelująca przeszkody w doskonaleniu zawodowym takie jak niska obsada kadrowa placówki czy niedogodności komunikacyjne, cieszy się wśród bibliotekarzy rosnącą popularnością i odpowiada na ich potrzeby. W 2019 r. WBP zorganizowała 4 webinaria, w których wzięty udział 44 osoby.

PODNOSZENIE KOMPETENCJI PRACOWNIKÓW

W roku sprawozdawczym wykwalifikowani pracownicy bibliotek z terenu województwa warmińsko-mazurskiego stanowili 74,79% (-2,19%) wszystkich pracowników działalności podstawowej. Kolejny już rok odnotowano spadek w wysokości powyżej 2%. Statystyczny pracownik biblioteki szkolił się przeciętnie przez 9 godzin (-3) w 2019 roku.

W Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej w Olsztynie ogółem przeszkolono 1330 osób (-83) na 68 (-20) spotkaniach szkoleniowych. Zajęcia realizowano podczas 82 dni roboczych (-15) w siedzibie WBP, a także w siedzibach bibliotek z terenu województwa (m.in. „Słowa i obrazy, czyli o współczesnej literaturze dla dzieci i młodzieży”, z tworzenia „Bibliografii Warmii i Mazur” i metadanych w Warmińsko-Mazurskiej Bibliotece Cyfrowej czy obsługi sprzętu do wirtualnej rzeczywistości w ramach projektu „Wirtualna rzeczywistość w realnej bibliotece”). Tradycyjnie już uczestnikami szkoleń byli pracownicy bibliotek publicznych województwa warmińsko-mazurskiego – kadra kierownicza, instruktorzy, pozostali pracownicy merytoryczni pracujący zarówno w bibliotekach głównych, jak i w filiach.

WBP w Olsztynie dzięki uzyskaniu dofinansowania z programu „Partnerstwo dla książki” ze środków MKiDN zrealizowała w roku sprawozdawczym projekt szkoleniowy pt. **„Wirtualna rzeczywistość w realnej bibliotece”** (kwota dotacji: 35 000 zł). Celem projektu był wzrost kompetencji bibliotekarzy z bibliotek publicznych województwa warmińsko-mazurskiego w zakresie włączenia wirtualnej rzeczywistości oraz innych nowoczesnych technologii do oferty bibliotecznej. W ramach działania zakupiono mobilny sprzęt do wirtualnej rzeczywistości (gogle, laptop), który prezentowany był podczas różnych wydarzeń w WBP w Olsztynie oraz Iławie i Działdowie, a także podczas 19 szkoleń, podczas których przeszkolono 268 bibliotekarzy. Szkolenia zrealizowano w WBP oraz w siedzibach bibliotek pełniących zadania powiatowe: Ełk, Lidzbark Warmiński, Działdowo oraz dwa w Iławie. Tematyka szkoleń obejmowała zagadnienia związane z umiejętnościami miękkimi (kreatywność, profesjonalna obsługa czytelnika, zmiana) oraz zagadnieniom związanym

z nowymi technologiami w bibliotece (aplikacje przydatne w bibliotece, narzędzia do tworzenia filmików, zastosowanie wirtualnej rzeczywistości w edukacji dorosłych).

Pracownicy bibliotek podnosili swoje kwalifikacje również dzięki bibliotekom powiatowym oraz pełniącym funkcje powiatowe, które obok prowadzenia innych działań na rzecz bibliotek w powiatach, organizowały także różne formy doskonalenia zawodowego.

MBP Braniewo zorganizowała szkolenie pt. „Biblioteka przyjazna dorosłym”. Poprowadzone metodą warsztatową dotyczyło nowych form pracy z czytelnikiem dorosłym, a także służyło wymianie doświadczeń oraz integracji bibliotekarzy powiatu. MBP Iława zorganizowała szkolenie „Teatrzyk kamishibai w bibliotece”. MBP Lidzbark Warmiński zaprosiła bibliotekarzy z terenu powiatu na wyjazd na Targi Książki do Warszawy. Ruciane Nida dla bibliotekarzy z powiatu piskiego zorganizowała szkolenie pt. „Fiku miku w teatrzyku” poświęcone prostym formom teatralnym do tekstów literackich. MBP w Szczytnie już drugi rok z kolei zorganizowała dla bibliotekarzy z powiatu szczycieńskiego wyjazd studyjny. Tym razem grupa udała się do nowo wybudowanej siedziby GBP w Świątkach. Uczestnicy wyjazdu zapoznali się z szeroką działalnością placówki. MGBP Węgorzewo zaprosiła bibliotekarzy na spotkanie szkoleniowe pt. „Promocja czytelnictwa i biblioteki – wykorzystanie sprawdzonych pomysłów”. Jego celem było podzielenie się ciekawymi i sprawdzonymi działaniami oraz przedstawienie nowych form promocji czytelnictwa i biblioteki w środowisku lokalnym i wirtualnym.

BIBLIOTEKI JAKO MIEJSCA AKTYWNOŚCI RÓŻNYCH GRUP UŻYTKOWNIKÓW I PARTYCYPACJI SPOŁECZNEJ

Biblioteki publiczne województwa warmińsko-mazurskiego gromadzą wokół siebie nie tylko osoby korzystające z tradycyjnych form działalności bibliotek, takich jak wypożyczanie zbiorów czy korzystanie z czytelni, ale również są miejscem spotkań różnorodnych grup zainteresowań. Publiczność skupiona wokół bibliotek to osoby wywodzące się z różnych grup wiekowych czy zawodowych, a również osoby ze specjalnymi potrzebami. Biblioteki zapewniają im oprócz bogatej oferty edukacyjno-kulturalnej także przestrzeń do różnego rodzaju aktywności.

W bibliotekach spotykają się grupy zainteresowań. Najliczniejszą grupę pasjonatów stanowią wielbiele literatury skupieni wokół projektu DKK – Dyskusyjne Kluby Książki. W 2019 r. działało 127 klubów przy 69 bibliotekach publicznych w województwie. Działają także kluby miłośników książki poza DKK np. Klub Miłośników Książki dla dzieci przy bibliotece w GBP w Galinach (gmina wiejska Bartoszyce), Biblioteczny Klub Czytających Rodziców przy MGBP w Białej Piskiej, Biblioteczny Sezon Literacki przy MBP w Biskupcu, spotkania Działdowskiej Kuźni Słowa w MBP w Działdowie, Klub Dojrzałego Czytelnika „Życie

z pasją” oraz Klub Książkowych Ludków przy Bibliotece Elbląskiej, „Spotkania z literaturą” dla mieszkańców lokalnego DPS – w GBP w Wydminach, Klub Małego Czytelnika przy BPG Lubawa, Mikołajski Klub Poezji – przy bibliotece w Mikołajkach oraz w jej filii w Woźnicach Klub Motyli Książkowych, Koło literackie przy MBP w Morągu, „Herbatka z motywem literackim” – MBP w Olsztynie, „Mól książkowy” – dziecięcy klub czytelniczy w GBP w Świątkach.

Wiele z bibliotek prowadzi zajęcia dla najmłodszych, w tym nie objętych żadną formą edukacji, również wczesnoszkolnej, np. w ramach klubów malucha lub mamy i malucha (grupa przy CKB w Barczewie, „Bibliobakcy!” – przy MBP w Biskupcu, Klub Bajaczek oraz Pogaduchy dla Mam – przy MBP w Braniewie, „Bobas” – grupa 2-4 latków spotykająca się przy CKB w Dobrym Mieście, „Basia i Bulaj” oraz BULAJOWA sobota – Biblioteka Elbląska, Klub Mam w MGBP w Zalewie, grupa zabawowa w MGBP w Korszach, kluby w MBP w Bartoszczach, MBP w Działdowie, MGBP w Lidzbarku, GBP w Łukcie, MBP w Iławie, MGBP w Miłomłynie, przy MBP w Olsztynie, w MBP w Olsztynku, BP w Pasłęku, GCKiB w Płońscy, w MBP w Reszlu, w GBP w Rozogach, RPKiT w Rynie, MGBP w Sępopolu, MBP w Szczytnie, GBP w Świątkach).

W kilku bibliotekach spotykają się miłośnicy filmu – w MBP w Biskupcu, GBP w Łukcie, MBP w Działdowie, MBP w Morągu, MBP w Olsztynie, MBP w Ostródzie – lub teatru – np. w BP w Bisztynku, GBP w Gronowie Elbląskim, CKB w Gietrzwałdzie (miejsce spotkań Wspaniałego Teatru Bez Nazwy), CBK Powiatu Kętrzyńskiego, MBP w Szczytnie, GBP w Rybnie, BCliK w Starych Juchach, GBP w Stawigudzie (w filii w Bartągu odbywają się spotkania i próby Stowarzyszenia „Teatr Prawie Dorosły”).

W placówkach bibliotecznych województwa warmińsko-mazurskiego spotykają się również pasjonaci sztuki rękodzielniczej, np. przy MBP w Biskupcu, GBP w Dźwierzutach, Bibliotece Elbląskiej, GBP w Wielbarku, MGBP w Lidzbarku, MBP w Braniewie, MBP w Działdowie, MBP w Lidzbarku Warmińskim, OK w Miłkach, MGBP w Miłomłynie, MBP w Olsztynie, MGBP w Sępopolu, GBP w Świątkach.

Kluby podróżnika skupiające wielbicieli podróży działały np. przy MBP w Bartoszczach, MBP w Braniewie, MGBP w Lidzbarku, WBP w Olsztynie, BM w Pieniężnie.

Gry planszowe, komputerowe i inne przyciągnęły pasjonatów m.in. do następujących bibliotek: GBP w Baniach Mazurskich, MBP w Iławie (klub szachowy „Fart”), MBP w Giżycku, BP w Gołdapi (Klub Miłośników i Kolekcjonerów Gier Planszowych oraz Klub Gier Komputerowych, Klub Gier Planszowych „Gry bez prądu”), MBP w Olsztynie (w Planecie 11 spotykają się miłośnicy gier bitewnych i RPG), WBP w Olsztynie („Zagraj z nami w gry bez prądu”), GBP w Rozogach, RPKiT w Rynie, GBP w Szczytnie, GBiCK w Górowie Iławeckim.

Przy bibliotekach publicznych województwa spotykały się zespoły wokalne lub instrumentalne – przy GBP w Galinach (gmina wiejska Bartoszyce), BPG Ełk (miejsce spotkań

zespołu śpiewaczego „Zielona Dąbrowa” – kultywacja tradycyjnych pieśni mazurskich), GBP w Kalinowie (grupa „Młoda Kalina”), GBP w Godkowie, GBP w Rybnie, GBP w Rychlikach, BCliK w Starych Juchach (np. nauka gry na cymbałach wileńskich, zespół folklorystyczny „Palinocka”).

Biblioteki publiczne bardzo często współpracują z organizacjami pozarządowymi. Stowarzyszenia działały np. w filii w Nowakowie GBP w Komorowie Żuławskim (gmina wiejska Elbląg), gdzie ma swoją siedzibę Stowarzyszenie Miłośników Wsi Nowakowo „Terranova”, w CKB w Gietrzwałdzie spotyka się Stowarzyszenie Gietrzwałd, przy filii w Kraskowie – MGBP w Korszach, działa Stowarzyszenie Przyjaciół Kraskowa POMOST, GBP w Kowalach Oleckich to miejsce spotkań i działania Stowarzyszenia „Nasze Stożenki”, GBP w Kozłowie – w bibliotece odbywają się spotkania Członków Stowarzyszenia „Ziemia Kozłowska”, w CBK Powiatu Kętrzyńskiego – spotkania grupy Miłośników Historii Ziemi Kętrzyńskiej, w MPBP w Olecku mają swoją siedzibę lokalne stowarzyszenia: Związek Sybiraków, Polski Związek Niewidomych, Związek Kombatantów i Byłych Więźniów Politycznych, przy bibliotece działa Stowarzyszenie Osób Myślących. W MBP w Ostródzie – siedzibę ma ARS et LIBER – Stowarzyszenie Twórców Kultury i Przyjaciół Biblioteki w Ostródzie. GBP w Pieckach to miejsce spotkań Międzynarodowego Stowarzyszenia Twórczości Ernsta Wiecherta – patrona biblioteki. W filii w Dąbrowach GBP w Rozogach spotyka się Stowarzyszenie Kurpiowskie Pogranicze. GBP w Lipowcu (gmina wiejska Szczytno) udostępnia lokal m.in. dla Stowarzyszenia „Pod lipą” i Stowarzyszenia na Rzecz Rozwoju Szyman a w Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej w Olsztynie ma swoją siedzibę Zarząd Okręgu Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich.

Z Kołami Gospodyń Wiejskich współpracują m.in. MGBP w Korszach, BiOKG Kruklanki, BPG Mrągowo, GBP w Rychlikach, GBP w Lipowcu (gmina wiejska Szczytno), GBP w Świątkach.

Biblioteki prowadzą galerie sztuki, tak dzieje się m.in. w MBP w Morągu, BP w Pieniężnie, WBP w Olsztynie (Galeria Stary Ratusz).

Coraz częściej biblioteki bywają miejscem spotkań lokalnej społeczności – np. w MBP w Działdowie spotykają się mieszkańcy Osiedla nr 10, w filii 9 MBP w Olsztynie z mieszkańcami spotyka się Samorządowa Rada Osiedla Kormoran, filia udostępnia również przestrzeń na Wigilię samotnych mieszkańców osiedla.

Biblioteki są także miejscem edukacji nieformalnej. W 2019 r. w różnego typu zajęciach edukacyjnych wzięło udział 183 869 osób. Ważną częścią tej edukacji są rozmaite formy szkoleń, warsztatów poświęconych nowym technologiom, często ich uczestnikami są seniorzy. Takie szkolenia miały w swojej ofercie m. in. biblioteki w gminach: Barczewo, Dąbrówno, Działdowo (gmina miejska i wiejska), Giżycko (gmina miejska), Gronowo

Elbląskie, Grunwald, Iława (gmina miejska), Janowiec Kościelny, Kalinowo, Pisz, Reszel, Ostróda (gmina wiejska), Pastęk, Ruciane-Nida, Susz, Świątki, Świętajno (powiat szczycieński), Wydminy. Wiele ze szkoleń tego typu realizowanych było we współpracy z innymi instytucjami np. w GBP w Komorowie Żuławskim (gmina wiejska Elbląg) i GBP w Małdytach (z Warmińsko-Mazurskim Sejmikiem Osób Niepełnosprawnych), w MBP w Morągu (Uniwersytet Trzeciego Wieku), w MPBP w Olecku (Urząd Miasta), w GBP w Kurzętniku (Urząd Gminy), w bibliotece MOK w Lubawie (Warsztaty Terapii Zajęciowej). Zajęcia odbywały się także w ramach projektów np. w GBP w Wilczętach w ramach Akademii Kompetencji Cyfrowych we współpracy z Urzędem Gminy w ramach projektu „Bezpłatne szkolenia komputerowe dla seniorów w województwie warmińsko-mazurskim” dofinansowanego z Europejskiego Funduszu Społecznego. Biblioteki w Lidzbarku Warmińskim (gmina miejska) i Dubeninkach organizowały zajęcia w ramach projektu „e-Mocni: cyfrowe umiejętności, realne korzyści”. Innym projektem, w ramach którego odbywały się zajęcia komputerowe w bibliotekach publicznych województwa warmińsko-mazurskiego były „E-kompetencje bez barier” zorganizowane w Biskupcu (gmina wiejska), Kisielicach, Nowym Mieście Lubawskim (gmina miejska), Rozogach, Srokowie, Świątkach, Zalewie.

W 2019 r. 9 bibliotek publicznych i filii z województwa wzięło udział w 6. edycji ogólnopolskiego projektu „O finansach... w bibliotece” realizowanego przez Fundację Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego ze środków Narodowego Banku Polskiego. W ramach projektu przeszkoleni bibliotekarze prowadzili w swoich placówkach kursy komputerowe dla seniorów podnoszące ich poziom wiedzy w zakresie edukacji ekonomicznej.

Część zajęć dotyczących nowych technologii realizowana była w formie indywidualnej (np. w GBP w Kiwitach, MBP w Biskupcu, MBP w Braniewie, MBP w Ełku, w GBP w Kowalach Oleckich, MGBP w Ornie, MGBP w Orzyszu, w GBP w Świątkach. Część bibliotek prowadziła dla użytkowników indywidualnych tzw. pogotowie cyfrowe (np. MGBP w Korszach) lub informatyczne (np. w MBP Morągu).

Jeśli chodzi o tematykę zajęć to głównie koncentrowała się wokół podstaw obsługi komputera i Internetu, ale także bezpieczeństwa w Internecie (np. w ramach akcji „Bezpieczny Internet”: w MGBP w Korszach, w Bibliotece Elbląskiej, w MGBP w Lidzbarku, w MBP w Reszlu i MGBP w Węgorzewie), obsługi tabletu i smartfonów (MGBP w Korszach), czytników i urządzeń biurowych (BM w Suszu), korzystania z programów użytkowych (MBP w Reszlu), kodowania lub programowania (GBP w Baniach Mazurskich, MBP w Działdowie, Biblioteka Elbląska, GBP w Jedwabnie, MGBP w Korszach, GBP w Kowalach Oleckich, MGBP w Lidzbarku, MBP w Reszlu, RPKiT Rynie, GBP w Srokowie, w GBP w Lipowcu – gmina wiejska Szczytno), wirtualnej rzeczywistości (MGBP w Lidzbarku, MBP w Reszlu).

Ciekawym aspektem działalności edukacyjnej bibliotek publicznych województwa warmińsko-mazurskiego była edukacja językowa. Zajęcia tego typu prowadzone były w 12 gminach. Głównie dotyczyły nauki języka angielskiego, przeznaczone dla różnych grup

wiekowych. Ciekawostką jest, że MBP w Łławie prowadziła konwersacje w języku polskim dla obcokrajowców.

Biblioteki publiczne województwa warmińsko-mazurskiego sukcesywnie podejmują inicjatywy mające na celu podniesienie standardów obsługi specjalnych grup użytkowników.

MBP w Działdowie i MBP w Biskupcu kontynuowały swoją działalność na rzecz osób, które mają utrudniony dostęp do siedziby biblioteki, prowadząc publiczno-szpitalne filie. Za ich pośrednictwem oferowały wypożyczenia książek i czasopism oraz udostępniały komputery podłączone do Internetu. Jest to bardzo istotne z uwagi na biblioterapeutyczną funkcję literatury. Pacjenci, szczególnie przebywający dłuższy czas w szpitalu, nie tylko nie byli pozbawieni dostępu do szeroko pojętej kultury, lecz także mogli załatwiać bieżące sprawy dzięki stanowiskom komputerowym. Filię w Biskupcu odwiedziło w 2019 r. 2515 osób, które wypożyczyły 3705 jednostek książek i czasopism, a działdowską placówkę w szpitalu – 5080 osób, które skorzystały z 5824 zbiorów.

Bibliotekarze współpracowali również z instytucjami penitencjarnymi. W Zakładzie Karnym w Dublinach oraz w Areszcie Śledczym w Olsztynie punkty biblioteczne prowadziły odpowiednio MGBP w Korszach oraz WBP w Olsztynie. Dzięki takiej aktywności osadzeni mieli możliwość uczestnictwa w kulturze, wypożyczania książek, a także wymiany opinii o nich – biorąc udział w spotkaniach Dyskusyjnych Klubów Książki. W województwie warmińsko-mazurskim spośród placówek uczestniczących w projekcie DKK prowadziły je dla tej grupy miejskie biblioteki w Działdowie i Łławie. Są to działania o niewątpliwym walorze resocjalizacyjnym, przeciwdziałające wykluczeniu kulturowemu i informacyjnemu osadzonych.

Większość bibliotek z regionu dba również o osoby starsze, niepełnosprawne, chore, które nie mogą samodzielnie dotrzeć do biblioteki – ich pracownicy lub wolontariusze czy stażyści dostarczają zbiory do domu w ramach usługi Książka na telefon, którą w swojej ofercie mają biblioteki w 76% gmin.

Kolejny rok warmińsko-mazurskie placówki współpracowały także z Uniwersytetami Trzeciego Wieku oraz tzw. klubami seniora, przeciwdziałając tym samym informacyjnemu i cyfrowemu, a także kulturalnemu wykluczeniu osób starszych. Tego rodzaju aktywność wykazały w roku sprawozdawczym 84 biblioteki, m. in. %), m.in. członkowie trzech klubów seniora działających przy GBP w Markusach i jej filiach wzięli udział w lokalnej edycji akcji Narodowego Czytania organizowanej przez bibliotekę, a także uczestniczyli w życiu kulturalnym, oglądając spektakle teatralne i promując zdrowy tryb życia poprzez uczestnictwo w rajdach rowerowych. W roku sprawozdawczym MBP w Kętrzynie nawiązała współpracę z kętrzyńską Radą Seniorów, której udostępnia pomieszczenia, a ponadto bibliotekarze uczestniczyli w jej spotkaniach, formułując wspólne wnioski do władz miasta i powiatu. Osoby starsze mieszkające w Morągu i okolicach mogły co tydzień brać udział

w wykładach edukacyjnych, które we współpracy z Uniwersytetem Trzeciego Wieku odbywały się dla nich w lokalnej MBP. W ramach współpracy MBP w Reszlu z Muzeum Warmii i Mazur w Olsztynie członkowie Klubu Kreatywnego Seniora uczestniczyli w warsztatach, spotkaniach muzealnych oraz wystawach zarówno w Reszlu, jak i w Olsztynie. Z kolei osoby starsze ze szczycieńskiej Biblioteki dla Seniora miały okazję poznać ciekawych ludzi podczas spotkań organizowanych w MBP (m.in. miłośniczkę Wenecji, pasjonata modelarstwa oraz wielbicielkę podróży rowerowych), a także nauczyć się udzielania pierwszej pomocy oraz tworzenia drzew genealogicznych. Seniorzy skupieni przy GBP w Świętajnie (pow. szczycieński) także kolejny już rok z rzędu brali udział w interesujących inicjatywach i aktywnościach wspólnie z bibliotekarzami.

Aktywności przygotowane z myślą o starszych użytkownikach organizowała w roku sprawozdawczym również MBP w Olsztynie. W ramach kontynuacji współpracy ze Stowarzyszeniem Przyjaciół Miejskiej Biblioteki Publicznej w Olsztynie oraz m.in. Radą Olsztyńskich Seniorów zrealizowano projekt „Tydzień Seniora” organizowany z okazji Międzynarodowego Dnia Osób Starszych. Zawarto w nim atrakcyjną ofertę imprez kulturalnych i edukacyjnych dla osób w wieku 60+, które nie tylko aktywizowały samych seniorów, lecz także zachęcały do korzystania z oferty MBP.

Przy konstruowaniu bibliotecznej oferty brane były pod uwagę także specjalne potrzeby użytkowników z niepełnosprawnościami intelektualnymi. Rozbudowaną współpracę w tym zakresie prowadzi od wielu lat m.in. MBP w Szczytnie. Dzięki współdziałaniu z Miejskim Przedszkolem z Oddziałami Integracyjnymi i Oddziałem Żłobkowym nr 3 „Promyk” w Szczytnie, ze Szkołą Podstawową z Oddziałami Integracyjnymi nr 2 w Szczytnie, ze Specjalnym Ośrodkiem Szkolno-Wychowawczym w Szczytnie, ze Świetlicą Socjoterapeutyczną działającą przy Stowarzyszeniu Humanitarnym „Dar Serca” w Szczytnie, z Niepublicznym Zespołem Placówek Specjalnych w Szczytnie uczniowie i podopieczni tych instytucji mogli uczestniczyć w wydarzeniach organizowanych przez bibliotekę, m.in. wycieczkach i lekcjach bibliotecznych, a także oglądać swoje prace na organizowanych przez bibliotekę wystawach. Dwa razy w roku MGBP w Węgorzewie organizowała zajęcia pt. „Pełnosprawne współistnienie” dla osób niepełnosprawnych intelektualnie, podopiecznych Powiatowego Domu Samopomocy w Węgorzewie, jej partnerem była również Świetlica Socjoterapeutyczna „Dom”. Swoje działania z Zespołem Placówek Edukacyjno-Wychowawczych, Warsztatami Terapii Zajęciowej, Środowiskowym Domem Samopomocy „Słoneczny Dom” podtrzymywała BP w Gołdapi.

Współpracę z placówkami opiekującymi się tą grupą użytkowników kontynuowały: Biblioteka Elbląska (m.in. Polskie Stowarzyszenie Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną, Stowarzyszenie Integracyjne Głuchych i Niedosłyszących „SIGN”, specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze nr 1 i nr 2 w Elblągu, Klub Młodzieży Niepełnosprawnej MDK), MGBP w Nidzicy (Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy, Stowarzyszenia Na Rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelektualną Koło w Nidzicy), MPBP w Olecku (m.in. aktywności dla wychowanków Centrum Edukacji Specjalnej przy Środowiskowym Domu Samopomocy

w Olecku oraz Ośrodka Szkolno-Wychowawczego dla Dzieci Głuchych im. św. Filipa Smaldone), MGBP w Pisz (Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Łupkach, Ośrodek Rewalidacyjno-Edukacyjno-Wychowawczy i Ewangelickie Stowarzyszenie Środowiskowego Domu Samopomocy „Betel” w Pisz).

Aby pomóc w rozwoju emocjonalnym i społecznym m.in. osobom z autyzmem i zespołem Downa, MBP w Ławie kontynuowała zajęcia ph. „Piękny umysł”, łączące w sobie edukację czytelniczo-medialną z obsługą komputera oraz elementami socjalizacji. Podopieczni Polskiego Stowarzyszenia na rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelktualną (PSONI) mieli możliwość odbycia praktyk przywarsztatowych w MBP w Biskupcu (pow. olsztyński). MBP w Olsztynie natomiast współdziałała partnersko z Zespołem Placówek Edukacyjnych w Olsztynie, do którego uczęszczają dzieci z autyzmem, niepełnosprawnościami sprzężonymi – uczestniczyły one w głośnym czytaniu, zajęciach regionalnych, warsztatach plastycznych. Placówka współpracowała także m.in. z Wojewódzkim Szpitalem Lecznictwa Psychiatrycznego czy Specjalnym Ośrodkiem Szkolno-Wychowawczym dla Dzieci Niestyszących w Olsztynie.

Aby przeciwdziałać wykluczeniu cyfrowemu i społecznemu młodszych użytkowników ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, biblioteki wykorzystują też nowe technologie. BP w Miłkach, dzięki zawiązaniu współpracy z Polskim Stowarzyszeniem na rzecz Osób z Niepełnosprawnością Intelktualną (PSONI), przeprowadziła m.in. lekcje biblioteczne i warsztaty z kodowania z dziećmi i młodzieżą z niepełnosprawnościami intelektualnymi. Dzieci z niepełnosprawnością umysłową w stopniu lekkim z Zespołu Placówek Szkolno-Wychowawczych w Ławie mogły natomiast skorzystać ze sprzętu do wirtualnej rzeczywistości (wypożyczony z WBP w Olsztynie i udostępniony w MBP w Ławie).

Pracownicy WBP w Olsztynie podejmowali inicjatywy, które miały na celu ułatwienie użytkownikom z niepełnosprawnościami sensorycznymi korzystanie z oferty bibliotek publicznych i przygotowanie bibliotekarzy do wychodzenia naprzeciw oczekiwaniom osób niepełnosprawnych – m.in. w ramach Nocy Bibliotek organizowanej pod hasłem „Znajdź wspólny język” odbyły się warsztaty języka migowego prowadzone przez osobę Głuchą, zorganizowano także stoisko PJM we współpracy z Olsztyńskim Stowarzyszeniem Głuchych. Odbyły się również pokazy filmów z audiodeskrypcją z myślą o osobach z niepełnosprawnościami wzroku, w tym podopiecznych Fundacji Szansa dla Niewidomych i Polskiego Związku Niewidomych.

Inicjatywy WBP w Olsztynie na rzecz osób z dysfunkcją wzroku zostały zauważone i za nie placówka otrzymała wyróżnienie „Idol” przyznane przez Fundację Szansa dla Niewidomych (I miejsce w kategorii Placówka Kultury województwa warmińsko-mazurskiego 2019).

Działania na rzecz osób z niepełnosprawnościami (np. lekcje biblioteczne, warsztaty, zajęcia manualne, akcje czytelnicze) w roku sprawozdawczym realizowały również m.in. MBP w Braniewie, GBP w Gierzwałdzie, BPG Godkowo, GBP w Łowie-Osadzie, GBP w Jedwabnie, GBP w Kowalach Oleckich, MBP w Lubawie, MBP w Morągu, MBP w Olsztynku, BPMiG

w Ornecie, MGBP w Orzyszu, MBP w Reszlu, MGBP w Rucianem-Nidzie, RPEKiT w Rynie, GCKB w Samborowie, BM w Suszu, GBP w Świątynie (pow. szczycieński), MGBP w Zalewie.

Jako reprezentanci lokalnej społeczności, bibliotekarzy w roku sprawozdawczym wspierali wolontariusze (20 bibliotek). Przede wszystkim świadczyli pomoc w organizacji imprez i innych przedsięwzięć (np. GBP w Gronowie Elbląskim, BPG Lidzbark Warmiński z siedzibą w Kraszewie, MGBP w Węgorzewie, BM w Mrągowie, MPBP w Olecku), pomagali przy realizacji projektów np. „Otwieramy kufer tradycji” – GBP w Kalinowie lub „Para buch! Książka w ruch!” (MGBP Pisz, MBP Lidzbark Warmiński). Prowadzili wsparcie w ramach „Pogotowia komputerowego” w MBP w Reszlu. GBP w Świątkach korzystała z ich pomocy w przeprowadzce do nowego lokalu, GBP w Wilczętach – przy dostarczaniu zbiorów do domów osób starszych, a MBP w Giżycku – w budowie Giżyckiego Archiwum Cyfrowego. MBP w Morągu wsparło aż 78 wolontariuszy w ciągu roku. Zajmowali się oni dokonywaniem drobnych napraw, organizacją imprez, pomocą przy tworzeniu mikrobibliotek. Przy filii w Żytkiejmach GBP w Dubeninkach działał Klub Wolontariusza pod patronatem Centrum Wolontariatu przy Stowarzyszeniu Partnerstwo Sztuk w Gołdapi.

Partycypowanie w życiu i działalności bibliotek przybiera różne formy i poziomy sformalizowania, np. przy MBP w Olsztynku kolejny już rok działa Rada Biblioteczna powołana przez Burmistrza Olsztynka, co jest zgodne z art. 15 Ustawy o bibliotekach. Jest ona organem opiniotwórczym i doradczym zarówno dyrektora biblioteki, jak i jej organizatora, a w jej skład wchodzi reprezentanci obu stron. Nierzadko sympatycy danej placówki tworzą stowarzyszenia – tak jest np. w Olsztynie, gdzie działa Stowarzyszenie Przyjaciół Miejskiej Biblioteki Publicznej w Olsztynie, organizujące zbiórki publiczne oraz pozyskujące granty na zakup nowości czy inne działania MBP. Członkowie lokalnej społeczności aktywnie uczestniczący w życiu biblioteki nie zawsze muszą jednak zrzeszać się w oficjalnych strukturach – takie wsparcie i pomoc otrzymuje np. przy filii w Rudzienicach GOK w Lasecznie działa Grupa Przyjaciół Biblioteki, przy filii w Baranowie CK BPMiG w Mikołajkach działa Koło Przyjaciół Biblioteki, przy BP w Pasłęku funkcjonuje Towarzystwo Przyjaciół Biblioteki Publicznych w Pasłęku.

POZYSKIWANIE ŚRODKÓW POZABUDŻETOWYCH

Biblioteki publiczne województwa warmińsko-mazurskiego w 2019 r. zrealizowały łącznie 356 (+77) projektów finansowanych ze źródeł pozabudżetowych. Tak duży wzrost w stosunku do poprzedniego roku wynika z faktu, że 69 bibliotek publicznych działających w województwie warmińsko-mazurskim współrealizowała program „Dyskusyjne Kluby Książki”, w którym udział nie wiązał się z poniesieniem dodatkowych kosztów w postaci

wkładu własnego przez instytucje, a zaangażowanie bibliotek z roku na rok jest w tym programie coraz większe.

W roku sprawozdawczym wszystkie biblioteki z województwa uzyskały dotację w ramach Priorytetu 1 Programu Biblioteki Narodowej „Zakup nowości wydawniczych do bibliotek” na łączną kwotę 923 737,50 zł (-1 726,5 zł). Oprócz tego w 2019 roku 93 (+11) biblioteki publiczne województwa warmińsko-mazurskiego realizowały działania finansowane ze źródeł pozabudżetowych (78%), w tym 49 (+6) gminnych, 27 (+4) miejsko-gminnych, 16 (+1) miejskich oraz Wojewódzka Biblioteka Publiczna w Olsztynie.

Podobnie jak w latach ubiegłych, w 2019 r. z pozyskiwanych środków biblioteki realizowały zadania związane zarówno z nowymi inwestycjami, jak i kontynuacją prac budowlanych, finansowanych w ramach Narodowego Programu Rozwoju Czytelnictwa Priorytet 2 „Infrastruktura bibliotek 2016-2020”. Były to: GBP w Świątkach, MBP w Morągu, MBP w Bartoszycach oraz BP Gminy Ełk. Ze środków RPO 3 gminy realizowały projekty inwestycyjne: Gmina Barciany, Gmina Miasto Elbląg, Gmina Lubawa.

46 bibliotek z województwa w 2019 roku złożyło wnioski do Programu „Kraszewski. Komputery dla bibliotek 2019”. Tylko dwie placówki uzyskały dofinansowanie – GBP w Kozłowie i GBP w Kowalach Oleckich. Biblioteki zostały wyposażone w nowoczesny sprzęt komputerowy, oprogramowanie i urządzenia peryferyjne, w tym roboty do nauki programowania (Kowale Oleckie).

Projekty związane z działalnością bieżącą bibliotek w roku sprawozdawczym dotyczyły m.in.: organizacji czasu wolnego dzieci i młodzieży oraz rozwijania pasji (robotyka, historia i kultura regionu, fotografia, gry miejskie, różnorodne formy edukacji teatralnej, taneczno-ruchowej, muzycznej oraz plastycznej skierowane do wszystkich grup wiekowych użytkowników), promocji literatury i czytelnictwa oraz działań integracyjnych na rzecz społeczności lokalnych. Pozyskane środki posłużyły bibliotekom woj. warmińsko-mazurskiego do realizacji różnorodnych tematycznie projektów dla wszystkich grup wiekowych użytkowników. Wśród grantodawców biblioteki wskazywały m.in.:

- ◆ **Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego** np: WBP w Olsztynie zrealizowała projekt szkoleniowy: „Wirtualna rzeczywistość w realnej bibliotece”; MBP w Działdowie zrealizowała dwa projekty pn. „(Nie)poczytalni” oraz „BiblioCzas”; Biblioteka Elbląska realizowała cztery projekty „Utworzenie nowoczesnego centrum historyczno-regionalnego REGIOTEKA”, „Konserwacja zabytkowych czasopism i gazet”, „Rozsmakuj się w tradycji” oraz „Komiksowy Elbląg”; MBP w Giżycku we współpracy z Centrum Kompetencji Cyfrowych Uniwersytetu Warszawskiego realizowała projekt pn. „Digitalizacja zasobów kulturowych Krainy Wielkich Jezior Mazurskich”; GBP w Łukcie zrealizowała projekt „Otwarcie na świat-czytelnicy w biblio(akcji)”; MBP w Morągu zrealizowała projekt „Kochaj, żyj, baw się, czytaj!”; MBP w Ostródzie zrealizowała projekt „Bilet do przeszłości”; BP w Pasłęku zrealizowała projekt „Książka. To lubię!”
- ◆ **Centrum Edukacji i Inicjatyw Kulturalnych, Projekt „Wędrowną Akademią Kultury”** dofinansowany z programu Narodowego Centrum Kultury pn. „Bardzo Młoda Kultura

2019-2021” – GBP w Rybnie zrealizowała projekt „Rozsmakuj się w tradycji – życie dawnej wsi”; MGBP w Białej Piskiej zrealizowała projekt „Słowo i czyn”; MBP w Działdowie zrealizowała projekt pn. „Zabajkowani 3, czyli potrójnie zakręcenie na punkcie bajki”;

- ◆ **Program Wieloletni NIEPODLEGŁA na lata 2017-2022** WBP w Olsztynie zrealizowała projekt „Warmiński Zodiak”, MGBP w Rynie zrealizowała projekt „Spotkania z Niepodległą” oraz MBP w Szczytnie zrealizowała projekt „Śladami Mazurskiej Niepodległości”;
- ◆ **Muzeum Historii Polski Program „Patriotyzm jutra”** MBP w Działdowie zrealizowała projekt „Wielkie kopiowanie mistrza Skurpskiego”;
- ◆ **samorządy:** dzięki środkom pozyskanym od samorządów stopnia gminnego, powiatowego, wojewódzkiego projekty realizowały m.in.: WBP w Olsztynie, BPG w Lidzbarku Warmiński w Kraszewie, BP w Bisztyнку, BPGB w Braniewie, BP w Gołdapi, GBP w Kalinowie, BPG Mrągowo z siedzibą w Kosewie, CKiT. Dział Biblioteka Miejska w Mrągowie, MBP w Olsztynie.
- ◆ **stowarzyszenia i fundacje:** Polsko-Amerykańska Fundacja Wolności, np. GBP w Baniach Mazurskich zrealizowała projekt „QR kodomaniacy. Na start!”, BP w Jedwabnie projekt „Amatorsko? Jeszcze nam wypada”, MGBP w Korszach zrealizowała projekt „Warmia i Mazury jakich nie znacie”, GBP w Pozezdrzu zrealizowała 2 projekty: „Mazurolandia Pozezdrze” i „Kalendarz na 2020” w ramach Programu „Równać Szanse”; Fundacja Rozwoju Społeczeństwa Informacyjnego, np. 19 bibliotek z województwa uczestniczyło w skierowanym do dzieci projekcie „Parabuch! Książka w ruch!” oraz projekty dotyczące nauki kodowania dla dzieci i młodzieży „Lokalny Klub Kodowania”, „Kodowanie w bibliotece” – np. MBP w Reszlu, MGBP w Lidzbarku; Centrum Edukacji Obywatelskiej, np. MBP w Reszlu zrealizowała projekt „DoMowy. Rodzinne historie o słowach”; Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Warmiński Zakątek”, MBP w Lidzbarku Warmińskim jako partner nieformalnej grupy „Kreatywne Czwartki” działającej przy bibliotece brała udział w realizacji projektu „Znasz li ten kraj?”; GBP Świątki jako partner nieformalnej grupy „Aktywni lokalnie, wraz ze Stowarzyszeniem „Jesteśmy z Warmii” realizowała projekt „Pamiętajmy o ogrodach”; GBP w Kalinowie jako partner nieformalnej grupy „Młoda Kalina” zrealizowała projekt „Otwieramy kufer tradycji”; Inne fundacje oraz stowarzyszenia, z którymi współpracowały biblioteki to m.in.: Stowarzyszenie „Nasz Myślęcin”, Stowarzyszenie „Kraszewo wieś naszych marzeń”, Warmińsko-Mazurski Sejmik Osób Niepełnosprawnych, Fundacja Tańca i Sztuki ARToffNIA, Fundacja „Futurum”, grupa nieformalna „Aktywni lokalnie”, Stowarzyszenie „Mazurskie Krajobrazy Kultury”, Stowarzyszenie Przyjaciół Miejskiej Biblioteki Publicznej w Olsztynie, Fundacja Ośrodka KARTA, Fundacja Rozwoju Społeczno-Gospodarczego „Jak nie my to kto?”.
- ◆ **pozostałe instytucje i organizacje:** ze środków Narodowego Banku Polskiego do udziału w projekcie „O finansach... w bibliotece – VI edycja”, którego celem było

zwiększenie u osób starszych mieszkających na terenach wiejskich i w małych miastach umiejętności korzystania z usług finansowych, w tym bankowości elektronicznej, zakwalifikowało się 8 bibliotek z województwa warmińsko-mazurskiego (MBP w Braniewie, BP Gminy Godkowo, GBP w Działdowie, BP w Gołdapi, MGBP w Lidzbarku, MBP w Lidzbarku Warmińskim, BP Gminy Markusy (w dwóch lokalizacjach), MGBP w Zalewie); Wśród pozostałych grantodawców biblioteki wskazywały m.in.: Stowarzyszenie Pomocy Osobom Niepełnosprawnym „Larix”, Fundację Tesco, Edukacyjną Szansę AZIRO w Olsztynie, Fundusz Społeczny Grupy Żywiec, Fundację Wspierania Przedsiębiorczości Regionalnej, Fundację dla Dzieci i Młodzieży „KÓŁKO GRANIASTE”, Towarzystwo Inicjatyw Twórczych „ę”, Gminne Komisje Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Bank Spółdzielczy w Pozezdrzu, Fundację Oczapowskiego.

Biblioteki aktywnie włączały się również w projekty/przedsięwzięcia, które nie wymagały od nich pozyskania środków pozabudżetowych, ale pozwalały na rozszerzenie zakresu usług np.: „Dyskusyjne Kluby Książki” (127 klubów działających w 69 bibliotekach) czy projekt Instytutu Książki realizowany w ramach ogólnopolskiej kampanii „Mała książka – wielki człowiek”. Biblioteki uczestniczące w tej akcji zazwyczaj wskazują ją jako jedną z przyczyn wzrostu czytelnictwa wśród dzieci i deklarują chęć kontynuacji działań w 2020 r.

8 bibliotek uczestniczyło w projekcie „E-kompetencje bez barier” w ramach Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa na lata 2014-2020, m.in. jako lokalizacja E-klubu – miejsca realizacji darmowych kursów komputerowych, których celem jest rozpowszechnianie idei konieczności rozwoju i nabywania kompetencji cyfrowych przez społeczność danej gminy. Natomiast kursy komputerowe w ramach projektu „e-Mocni: cyfrowe umiejętności, realne korzyści” organizowała MBP w Lidzbarku Warmińskim.

Biblioteki poszukiwały form finansowego wsparcia swojej działalności nie tylko w programach grantowych, lecz także w formie sponsoringu i darowizn od instytucji publicznych, firm lub osób prywatnych, m.in.: MBP w Biskupcu (powiat olsztyński), MGBP w Korszach, MBP w Olsztynie, GBP w Rybnie, B-CliK Gminy Stare Juchy w Starych Juchach. Pozyskane środki placówki przeznaczały na organizację czasu wolnego dzieci i młodzieży podczas ferii letnich i zimowych, wyposażenie biblioteki w dodatkowy sprzęt oraz meble i zakup nowych zbiorów. Sponsorzy wymieniani przez biblioteki to: Firma Egger, Indykpol, darczyńcy, przedsiębiorcy z terenu gminy.

Środki z budżetu partycypacyjnego wykazały MBP w Olsztynie oraz Biblioteka Elbląska. W ramach Olsztyńskiego Budżetu Obywatelskiego przyznano MBP w Olsztynie wsparcie na dwa projekty: „Olsztyński Teatr Tańca. Prolog” współrealizowany z Fundacją Tańca i Sztuki ARToffNIA i z Centrum Edukacji i Inicjatyw Kulturalnych w Olsztynie oraz „Dzieci i Seniorzy Razem – Plac Zabaw i Biblioteka łączy pokolenia – Os. Podleśna”. Biblioteka Elbląska zrealizowała projekt pn. „Kostka w grze”.

OCENA DZIAŁALNOŚCI BIBLIOTEK PUBLICZNYCH WARMII i MAZUR

za rok
2019

opracowanie:

Dział Analiz i Współpracy z Regionem WBP w Olsztynie

**Wojewódzka Biblioteka Publiczna
Olsztyn 2020**